T E R E N Ț I U

EUNUCUL

Titlul latin: EUNUCHUS

Comedie în cinci acte

PERSONAJELE

DEMEA sau LACHES, *total lui Phaedria şi al lui Chaerea*
PHAEDRIA, *un tînăr*
CHAEREA, *fratele lui Phaedria*
CHREMES, *un tînăr*
ANTIPHO, *prietenul lui Chaerea*
THAIS, *curtezană*
THRASO, *un militar*
GNATHO, *parazitul lui Thraso*
PARMENO, *sclavul lui Phaedria*
SANGA, *sclavul lui Thraso*
PYTHIA-*sclava Thaisei*
DORIA- *sclava Thaisei*
DORUS, *un eunuc*
SOPHRONA, *doică*

PERSONAJE MUTE
PAMPHILA, *sclavă, iubită de Chaerea şi recunoscută la sfîrşit cetăţeană a Atenei*
STRATO
SYRISCUS
SANNIO
DONAX

Acţiunea se petrece la Atena

PROLOGUL

De-o fi vreun om ce tinde să placă celor vrednici
Sau lumii-ntregi şi nu vrea pe nimeni să jignească –
Poetul, drept vă spune, se numără-ntre-aceştia.
Iar dacă e vreunul ce s-ar simţi lovit,
Să ştie că acesta-i
„Răspunsul”, nu atacul, căci el a atacat;
Rău tălmăcind, mai jalnic scriind, din giuvaeruri
În greacă, piese proaste alcătui-n latină.
Fantoma lui Menandru[1] – a stîlcit-o nu demult,
Iar în *Comoara-l* pune pe-acela, tocmai, cărui
Comoara i s-ar cere, s-o ceară pentru sine,
Nainte să ne-arate cum a ajuns a lui,
Şi nici cum a dosit-o la taică-su-n mormînt.
Să nu întindă coarda şi nu cumva să spună:

1 Vestit autor grec de comedie (secolele IV—III î.e.n.), Menandru a fost principalul reprezentant al aşa-numitei comedii noi. Subiectele pieselor sale — Terenţiu citează cîteva titluri — au fost utilizate de poeţii comici latini.

„Ei, am scăpat; nu are cu ce să mă lovească!”
Să ştie că se-nşală, şi, deci, să nu m-aţîţe;
Mai am şi alte lucruri, dar le amîn o vreme.
Ci dacă iar m-atacă, îndată-am să-l descopăr
Şi n-o să-mi fie milă.
Cît despre-această piesă:
Menandru – *Eunucul,* edilii[2] cumpărînd-o.
Cum face el, cum drege, ia parte la spectacol.
Dar cînd vin magistraţii şi noi începem jocul,
Pretinde că-autorul n-ar fi poet, ci hoţ,
Că-n piesa ce-o prezintă nu-i nici o vorbă-a lui;
Că din *Lăudărosul lui* Naevius şi-o veche
De Plaut comedie a luat să parazitul
Şi militarul. Dacă e-o crimă, fără voie
Poetul a comis-o, căci n-a gîndit să fure.
Voi înşivă prileju-l aveţi să vă daţi seama.
Lăudărosul însă e-al lui Menandru: are
Un militar ridicol şi-un chip de parazit
Lăudăros; poetul c-a-mprumutat nu neagă
Aceste personaje în *Eunucul* său
Din teatrul grec; dar piesa că o ştia tradusă
În latineşte, asta el neagă cu tărie.
De nu se împrumută eroi de pe la alţii,
Ce *se* mai poate scrie azi despre sclavi zeloşi,
Sau de femei cinstite, de curtezane hoaţe,
De-un parazit prea lacom, un militar ridicol,
Odrasle presupuse, bătrîni de sclavi trădaţi,
Iubire gelozie și ură? Mai pe scurt:
Azi nu găseşti o vorba ce nu s-a spus de mult,
E bine să cunoașteți şi chiar să recunoașteţi
Că din cei vechi au dreptul cei noi să se inspire.
De-aceea ascultare şi linişte vă cerem.
Să faceţi cunoştinţă cu *Eunucul* nostru.

ACTUL ÎNTII

S C E N A I

PHAEDRIA, PARMENO

PHAEDRIA

Ah, ce să fac? Chiar dacă ca însăşi mă poftește,
Să nu mă duc? Să nu fiu în stare să resping
Jignirile acestei fiinţe? Mă alungă;
Mă cheamă. Să mă-nduplec?... Nu, să mă şi implore!
Pe Hercul[3] ar fi straşnic să faci ceea ce spui!
Dar dacă pleci pe drumul acesta, să fii tare,
Altfel veni-va ziua cînd nu mai poţi să-nduri,

2 Edilii erau, în vechea republică romană, demnitari aleşi. Ei controlau diferite sectoare ale administraţiei romane. Organizau și reprezentațiile dramatice.

3 Traduce exact pe *Hercle* din latină, exclamaţie des folosită la romani, mai ales de bărbaţi.

Şi-ai să-i alergi pe urme-nainte de-mpăcare,
Dezvăluindu-ţi toată iubirea, slăbiciunea:
Şi-atunci pierdut eşti; rîde că te-a văzut robit.
Deci te gîndeşte bine, cît încă mai e timp…

PARMENO
Stăpîne! Tot ce n-are raţiune şi măsură
Nu poate fi tratat cu raţiune, nici măsură.
Iubirea-i ghem de certuri, respingeri, bănuieli,
Înşelătoare linişti, război şi iarăşi pace.
Tu legilor raţiunii de crezi că poţi supune
Atît de schimbătoare tocmeli, vei izbuti
Doar dacă te încumeţi cu bunul-simţ să lupţi.
Tot ceea ce mînia te-ndeamnă-acum să spui:
..Eu să… Cînd ea… Ea, care nu mă… Ei bine, lasă!
Aleg mai bine moartea! Arăt că sînt bărbat!”
O lacrimă, pe Hercle! doar una, mincinoasă,
Pe care-abia o stoarce frecîndu-se la ochi,
Minia ţi-o va stinge, şi-ai să te-acuzi tot tu.
Şi-ai să-i cerşeşti iertarea.

PHAEDRIA
Ah, ce ticăloşie!
Acum văd ce vicleană-i, şi eu – cît sînt de plîns!
Mi-e scîrbă, dar mă mistui de dragul ei; văd, simt
Că sînt pierdut, şi nu ştiu ce cale să aleg!

PARMENO
Ce cale? Numai una: să te răscumperi ieftin:
Şi dacă n-ai scăpare aşa, dă preţ mai mare,
Şi scapi de zbucium.

PHAEDRIA
Asta mă-nveți?

PARMENO
Dacă ai minte.
Nu mai spori necazul ce-l naşte-ades iubirea,
Iar dacă tot se iscă, încearcă să-l înduri
Ca un bărbat. Dar iată pieirea-averii noastre!
Noi semănăm, iar dînsa mereu culege rodul.

S C E N A II
THAIS, PHAEDRIA, PARMENO

THAIS
(aparte)
Ah, cît mă tom, sărmana, că Phaedria de ieri
S-a supărat, cinci uşa închisă mi-a găsit-o,
Şi crede ce nu este!

PHAERIA
Ah, Parmeno cum tremur!
Doar am zărit-o, iată, şi tremur tot.

PARMENO
Curaj!
De foc doar să te-apropii, şi te-ncălzeşti prea mult.

THAIS
Ce glas aud? Ah, tu eşti, iubitul meu, aici?
La uşă stai? Nu intri de-a dreptul?

PARMENO
(încet)
Să nu sufli
O vorbă de jignirea aceea!

THAIS
Nu-mi răspunzi?

PHAEDRIA
Îmi ţii deschisă uşa mereu, şi nici nu-l bucuri
Cu-a ta îngăduinţă pe altul?

THAIS
Lasă asta.

PHAEDRIA
Să las? O, Thais, Thais, de ce nu te iubesc
Atît de cu măsură cum mă iubeşti şi tu.
Sau tu de ce nu suferi cît sufăr eu de mult,
Sau, în sfîrşit, de ce nu-s nesimţitor la fapta-ţi?

THAIS
Prea mult te zbuciumi, dragul meu Phaedria! Pe Pollux[4]
Te-am izgonit nu pentru că aş iubi vreun altul;
Dar ce-am făcut, mu crede că trebuia să fac.

PARMENO
Sărmana, din iubire l-a dat pe uşă-afară!

THAIS
Tu, Parmeno, ai face-o? Destul!
(Către Phaedria.)
Te rog, ascultă
De ce-am trimis la tine să vii.

PHAEDRIA
Ascult.

---

4 Pollux era fiul legendar al Lodei, regina Spartei, şi al lui Iupiter. Împreună cu fratele său muritor, Castor, fiu al Lodei şi al lui Tyndareus, forma cuplul
Dioscurilor, îndrăgit în mod deosebit de antici, care îi venerau pe cei doi fraţi ca pe nişte zei. În seama Dioscurilor se puneau tot felul de isprăvi strălucite. „Pe Pollux!" sau : „Pe Castor!" era exclamaţia predilectă a femeilor romane.

THAIS
Dar spune-mi:
Să tacă ştie sclavul?

PARMENO
Eu? Da. Cu-o învoială:
Cînd aflu adevărul adevărat, şi numai
De-acesta să n-ajungă la alţii mă-ngrijesc;
Dar basme, vorbe goale, minciuni – le scap pe toate.
Atunci sînt coş cu găuri: pe orice parte curg.
Deci, ca să-mi ferec limba, zi numai adevărul.

THAIS
Era din Samos mama; ea locuia în Rhodos[5]
PARMENO
Pot s-o păstrez.

THAIS
Acolo, un vechi neguţător
I-a dăruit pe vremea aceea o fetiță,
Din Atica[6] răpită.

PHADRIA
O cetățeană?

THAIS
Cred,
Dar nu ştiu bine. Tatăl şi mania după nume
Şi-i cunoştea, nu însă şi patria pierdută.
De-altfel era prea mică să dea vreo lămurire.
Zicea neguţătorul c-au pomenit piraţii
De Sunium[7], de pe-acolo pesemne-or fi răpit-o.
Deci mama a luat-o, de grijă i-a purtat.
Şi a crescut-o-ntocmai ca pe copilul ci;
Aproape toată lumea credea că mi-este soră.
Eu pîn-aici venit-am cu un străin, prieten
De-atunci – şi nimeni altul – ce mi-a lăsat averea-i.

PARMENO
Minciună: o să-mi scape!

THAIS
De ce?

PARMENO
N-ai fi tu însăţi
Avînd doar un ibovnic, şi-apoi ţi-au dat şi alţii;
Averea ta, în parte,-i de la stăpînul meu.

THAIS

---

5 Insule din Mare-a Egee.

6 Peninsulă din Grecia, în care se află oraşul Atena.

7 Promontoriu şi oraş din Atica.

Aşa e. Dar dă-mi pace să-ajung pînă la capăt.
Pe urmă, militarul, îndrăgostit de mine,
Spre Caria[8] porneşte. Pe-atunci le-am cunoscut,
Şi ştii ce simţăminte alese ţi-am purtat,
Cum tainele-mi, pe toate, ţi le-am destăinuit.

PHAEDRIA
Pe-aceasta n-o reţine nici el!

PARMENO
Ah, mai e vorbă?!

THAIS
Te rog, ascultă. Mama de-un timp s-a prăpădit;
Iar fratele ei, lacom după avere foarte,
Văzînd copila binefăcută, o mîndreţe,
Cîntînd şi la citară, îi pune preţ îndată
Şi-o vinde. întâmplarea voi ca militarul
S-o cumpere, cu gîndul să mi-o aducă mie,
Ce nu ştiam isprava, căci nimeni nu mi-a spus-o.
S-a-ntors aici. Şi-acuma, simţind că eu înclin
Spre tine, cată pricini, mereu, să nu mi-o deie:
De-ar fi mai sigur, zice, că n-ar avea rival,
Şi dacă nu s-ar teme că, după ce o capăt,
Am să-l alung cu scîrbă, mi-ar dărui-o-ndată;
Nu s-ar codi. Eu, totuşi, înclin mai mult să-l bănui
Îndrăgostit de fată.

PHAEDRIA
Nu-i şi-altceva la mijloc?

THAIS
Nimic; o ştiu prea bine. Dar, Phaedria, temeiuri
Am şi mai multe-acuma s-o smulg din gheara lui:
Ea, pentru toţi, mi-o soră; de-aceea-aş vrea s-o dărui
Familiei pierdute. Sînt singură şi n-am
Nici rude, n-am pe nimeni, şi bucuroasă-aş fi
Cu-această faptă bună să-mi fac cîţiva prieteni.
Ajută-mă, tu însuţi izbînda înlesnindu-mi.
Îngăduie-mi de astăzi o vreme să-l prefer
Pe militaru-acela… Dar nu-mi răspunzi?

PHAEDRIA
Perfido!
Murdarei tale fapte vrei să-i mai dau răspuns?

PARMENO
Curaj! E foarte bine! Te superi: eşti bărbat!

PHAEDRIA
Tu crezi că nu ştiu unde ţinteşti! „A fost răpită
O fată, şi-a crescut-o chiar marna, şi-mi era

8 Regiune în Asia Mică.

Ca soră; vreau s-o aflu, s-o d ărui alor săi…”
Şi încheierea-acestor frumoase vorbe este
Că mă alungi, şi-n locu-mi îl chemi pe el! De ce?
Că ţi-o mai drag ca mine, și teamă ți-e că fata
Ce ţi-a adus-o poate ţi-l fură – şi-i om darnic!

THAIS
Eu să mă tem?

PHAEDRIA
Sînt sigur! Dar spune-mi, numai el
Îţi face oare daruri? Ţi s-a părut vreodată
Că dărnicia-mi faţă de tine a secat?
Mi-ai spus c-ai vrea o sclavă din Etiopia[9] chiar,
Şi n-am lăsat şi treburi şi tot să-ți caut una?
Un eunuc, pe urmă, ai spus c-ai vrea cum numai
Reginele-au în seamă; şi iarăşi ţi-am găsit.
Ieri douăzeci de mine[10] am dat pe amîndoi.
Cu tot dispreţul care mi-l porți, eu nu te uit;
Şi iată, vai, răsplata!

THAIS
Cum, Phaedria, ce-i asta?
Aş vrea să smulg copila din mîna lui, şi-acesta-i
Mijlocul cel mai sigur şi mai uşor; dar dacă
Aşa te pierd pe tine, fac numai cum ţi-e voia.

PHAEDRIA
De-aş crede că sînt vorbe din inimă rostite:
„Dar dacă-aşa pe tine te pierd”! Şi de-aş mai crede
Că sînt adevărate, aş îndura orice.

PARMENO
(aparte)
Ah, şovăie, de-o vorbă învins, şi cît de iute!

THAIS
Cum, nu-ţi vorbesc eu ţie din inimă? Să-mi spui
Cînd mi-ai cerut vreun lucru şi nu te-am ascultat?
Şi-acum eu să nu capăt din parte-ţi două zile,
Atît, doar două zile?

PHAEDRIA
O, de-ar fi numai două!
Să nu se schimbe însă în douăzeci de zile!

THAIS
Nu, nu mai mult de două, sau…

---

9 Sclavele etiopiene erau foarte căutate în antichitate;

10 Mina (grec. mna) era o moneda utilizată în Grecia antică. O mină echivala cu 100 de drahme și reprezenta o valoare destul de mare.

PHAEDRIA
Sau nu vreau de fel!

THAIS
Nici n-o să fie; haide, încuviinţează.

PHAEDRIA
Iată:
Mereu îţi fac pe vrere.

THAIS
Cît te iubesc!

PHAEDRIA
Mă duc
La ţară două zile, să mor de plictiseală.
Mi-e hotărîrea luată; fac cum doreşte Thais!
Tu, Parmeno, ai grijă, du-i sclavii.

PARMENO
Negreşit.

PHAEDRIA
Cu bine, două zile!

THAIS
Cu bine, dragul meu.
Nu-mi spui, la despărţire nimic?

PHAEDRIA
Ce să-ţi mai spun?
Cu militaru-alături, să-i stai mereu departe;
Iubeşte-mă, zi, noapte, regretă-mă din suflet,
Visează-mă şi-aşteaptă, gîndeşte-te la mine,
Să-ţi fiu speranţa, dorul, să fii cu mine una;
Iubirea să mi-o dărui, cum eu pe-a mea ţi-am dat-o.
(Iese.)

THAIS
(singură)
Cît sînt de necăjită! El nu se-ncrede-n mine.
Şi după celelalte femei mă preţuieşte.
Dar pot să jur, cu mîna pe inimă, ce ştiu:
Că n-a fost în cuvîntu-mi nici o-nşelătorie,
Şi nu iubesc pe nimeni mai mult decît pe dânsul.
Tot ce-am făcut c numai din pricina acelei
Copile; căci se poate chiar astăzi să-l descopăr
Pe frate-său, un chipeş flăcău de neam ales.
Mi-a dat făgăduială că trece să mă vadă.
Să mă întorc degrabă acasă, să-l aştept.

ACTUL AL DOILEA

S C E N A I
PHAEDRIA, PARMENO

PHAEDRIA
Să duci la Thais sclavii-aceia.

PARMENO
Îi duc, stăpîne,

PHAEDRIA
Mai degrabă.

PARMENO
Îndată.
PHAEDRIA
Chiar acum.

PARMENO
Îndată.

PHAEDRIA
Vrei să-ţi repet cum ai să faci?

PARMENO
Ei, parcă ce ispravă mare!
Hm, Phaedria, nu ai să afli ceva în loc atît de lesne
Pe cît de lesne pierzi acuma!

PHAEDRIA
Pierd mult mai mult: pe mine însumi.
Dar nu te necăji din asta.

PARMENO
De loc; voi împlini porunca.
Nu ai și altceva să-mi spui?

PHAEDRI A
Cu meşteşug slăveşte-mi darul, cum te pricepi, şi-alungă-acel
Rival, cum te pricepi.

PARMENO
Ah, eu
Şi singur mă gîndeam la asta!

PHAEDRIA
Eu plec, şi-am să rămîn la ţară.

PAR M ENO

E foarte bine.

PHAEDRIA
Dar, ascultă…

PARMENO
Ce vrei?

PHAEDRIA
Tu crezi că pot să rabd,
Că am tărie mai-nainte să nu mă-ntorc?

PARMENO
Pe Hercle, nu!
(Ori vii îndată, ori vii mîine în zori, adus de insomnie.

PHAEDRIA
Am să muncesc, sleindu-mi trupul, şi fără voie am să dorm.

PARMENO
Somn chinuit – mai rău te frînge.

PHAEDRIA
Ah, Parmeno, acum vorbeşti
Ca să *nu taci*! Dar vreau, pe Hercle, să mă dezbar de slăbiciune!
Cum, fără ea, la o nevoie, nu pot rămîne şi trei zile?

PARMENO
Oho, trei zile-ntregi?! Ia seama!

PHAEDRIA
Mi-e hotărîrea neclintită!
(Iese.)

PARMENO
(singur)
Zei milostivi, ce boală-i asta? Să schimbe dragostea-ntr-atît
Un om, de nu-l mai poţi cunoaşte! Şi nimeni n-a fost mai puţin
Nesăbuit, n-avea mai multă măsură şi bun-simţ ca dînsul!
Dar cine vine? A, fireşte că-l ştiu! E Gnatho, parazitul
Acelui militar. Aduce o sclavă tînără în dar.
Oh, oh! Ce mîndră frumuseţe! Şi eu, cu eunucul chel
Și gîrbov, arăta-voi jalnic. Pe Thais chiar o-ntrece sclava!

S C E N A II
PARMENO, GNATHO

GNATHO
(încet)
O, zei, ce preţ au unii oameni pe lîngă alţii! Cum s-alege

Un prost de un deştept! Şi iată de ce îmi vine asta-n minte.
Azi, la sosire, dau cu ochii de un compatriot, ca mine
Petrecăreţ, ce, mie-aşijderi, întreg avutul îşi tocase:
Slab, jigărit îl văd, în zdrenţe dezgustător, murdar, bătrân,
L-întreb: „Ce umbli-n halul ăsta?” „Mi-am risipit averea-ntreagă.
Şi ce-am ajuns! Toţi cunoscuţii si prietenii m-au părăsit.”
Atunci cu mine îl asemui, „Şi ce e, minte seacă? îi zic.
De-ai risipit averea,-nseamnă să nu-ncerci calea de-ndreptare?
Cu ea ţi-ai risipit şi mintea? Sînt ea de viţă mai aleasă?
Şi ce culoare am, ce straie curate, trup îndestulat!
Am tot, chiar dacă n-am mimica; lipsit de toate, nu duc lipsuri.”
„Sînt prăpădit că nu ştiu face pe măscăriciul, nici nu vreau
Să-ndur bătăi.” „Cum? Crezi că astfel o scoţi la capăt? Te înşeli.
Adevărat e că pe vremuri aşa au dus-o paraziţii;
Dar cum se trage azi pe sfoară am născocit o artă nouă.
Vor unii cei dintâi să fie în toate cele, şi nu sînt:
De ei mă prind, şi nu-mi bat capul să-i fac de glumele-mi să rîdă,
Ci rîd în hohote eu însumi şi mă uimesc de geniul lor.
Îi laud orice zic; defăima ce ieri-nălţau în slăvi – îi laud.
Ei neagă: neg şi eu; afirmă: afirm; pe scurt, mă-ndrumă legea
De-a spune da la toate; numai aşa se face treabă astăzi.”

PARMENO
(aparte)
Pe Hercul, iscusit e! Ăsta, din nătărău, smintit ar scoate.

GNATHO
Și tot vorbind aşa, ajungem în piaţă, unde-mi ies în cale
Şi mă întîmpină cu zarvă neguţătorii, măcelarii,
Pescarii, vînătorii, oameni ce-au cîştigat pe urma mea
Cînd aveam aur, şi cîştigă şi-acum, cînd nu mai am nimic;
Îi dau bineţe, mă invită la masă, veseli c-am venit,
Cînd vede bietul maţe-goale de cîtă glorie mă bucur
Și cît de lesne trec prin viaţă, cu foc mă roagă să-i îngădui
Din ştiinţa mea să se adape – şi l-am primit la mine-n tagmă.
Căci tot aşa cum filozofii iau nume de la şeful lor,
Vreau paraziţii să se cheme, odată, gnathionicieni,

PARMENO
(aparte)
Vezi unde duce lenea, traiul plătit de alţii!

GNATHO
Trăncănesc –
Şi n-am dus fata, nici pe Thais la cină încă n-am poftit-o!
Da-l văd pe Parmeno, pe sclavul potrivnicului, amărît,
La uşa Thaisei cum şade: semn că-şi pierd vremea-n aşteptări.
Să-mi rîd puţin de secătură.

PARMENO
(aparte)
Ei cred c-o prind în laţ pe Thais
Cu darul lor.

GNATHO
Cu toată cinstea pe Parmeno-l salută Gnatho!
Ce faci, iubitul meu prieten?

PARMENO
Stau pe picioare.

GNATHO
Văd prea bine.
Dar nu te supăra – vreau lucru pe-aici?

PARMENO
Doar tu.

GNATHO
O cred. Şi altul?

PARMENO
De ce?

GNATHO
Pari trist.

PARMENO
Nici pomeneală!

GNATHO
Se poate!
(Arătîndu-i fata.)
Şi de marfa noastră
Ce zici?

PARMENO
Pe Hercle, nu-i urîtă!

GNATHO
(aparte)
Turbează!

PARMENO
(aparte)
Se înşală-amarnic!

GNATHO
Dar crezi că o s-o-ncînte darul pe Thais?

PARMENO
Şi pe noi gîndeşti
C-o să ne-alunge? Orice lucra la vremea lui, adu-ţi aminte!

GNATHO
Sărmane Parmeno, repaos pe şase luni ţi-oi rostui;
Nu mai alergi de colo-colo, nu-ţi mai pierzi nopţile veghind.

Te bucuri, nu?

PARMENO
Eu?!

GNATHO
Astfel caut amicii să-mi ajut.

PARMENO
Frumos!

GNATHO
Dar parcă te reţin: vreo treabă aveai cumva în altă parte?

PARMENO
Niciunde.
GNATHO
Fă-mi atunci plăcerea şi-ngăduie-mi să intru-n casa Thaisei.

PARMENO
(aparte)
Intră! Azi ţi-e uşa deschisă, pentru că-i duci sclava.

GNATHO
(intrînd la Thais)
Să-ţi chem pe cineva dinăuntru?

PARMENO
(aparte)
Aşteaptă numai două zile.
Azi te mîndreşti că doar c-un deget poţi să deschizi această uşă,
Dar mîine-ţi jur că-n ea vei bate zadarnic, chiar şi cu piciorul

GNATHO
(ieşind de la Thais)
Cum, Parmeno, eşti tot acolo? Sau pus de pază-ai fost s-o-mpiedici
Prin vicleşug să nu-i ajungă vreo slovă de la militar?

PARMENO
Măiestru zis!
Ca tot ce-ncîntă cu-adevărat pe militar.
Dar ce e asta? Văd că vine-al stăpînului fecior mai mic!
Mă mir c-a părăsit Pireul[11] chiar astăzi, cînd era de strajă.[12]
Nu-i fără rost. Şi vine-n fugă, şi caută-mprejur cu ochii.

S C E N A III
CHAEREA, PARMENO

CHAEREA
Sînt disperat!

---

11 Port la mare al oraşului Atena.

12 Tânărul Chaerea, fiul cel mai mic al stăpînului lui Parmeno, îşi făcea serviciul militar. Tinerii atenieni (efebii) îşi făceau serviciul militar la vîrsta adolescenţei.

Pierdută e, şi eu de-asemeni, fiindc-am pierdut-o din privire!
Und’ s-o găsesc? Pe und’ s-o caut? Pe cin’ să-ntreb? Ce drum s-apuc?
Mi-a mai rămas doar o speranţă: că unde-i, nu stă mult ascunsă.
O, chip minunat! Celelalte femei din suflet mi se şterg.
De nurii lor de rînd mi-e scîrbă.

PARMENO
Iată-l acum pe celălalt!
Îndrugă-ntr-una de iubire. Sărman, nefericit bătrîn!
Dac-a intrat în focul ăsta,
Atunci a fost cu cel mai mare un joc pe lîngă nebunia
Ce-o să-l apuce pe mezin.

CHAEREA
Zei şi zeiţe, blestemaţi-l pe cel ce m-a oprit în cale,
Ca şi pe mine, care-atîta am zăbovit la vorba lui!
A, Parmeno, tu? Salve!

PARMENO
Salvo! De ce eşti trist şi agitat?
De unde vii?

CHAEREA
Nu ştiu de unde, pe Hercle! nici unde mă duc.
Atîta mi-am ieşit din fire.

PARMENO
Dar ce-ai păţit?

CHAEREA
Iubesc!

PARMENO
Vai!

CHAEREA
Astăzi o timpul să-mi arăţi ce poţi.
Doar ştii cînd ţi-aduceam în taină, în cămăruţa alor tăi,
Ce rostuiam de-ale mîncării, de cîte ori mi-ai zis: „Chaerea,
Găseşte-ţi tu o fetişcană, şi ai să vezi la ce sînt bun!”

PARMENO
Tu eşti smintit!

CHAEREA
Pe Hercul, este găsită: ţine-ţi dar cuvîntul!
E vrednică pricina asta priceperea să ţi-o desfăşuri!
E-o fată nu ca ale noastre, a căror mame le coboară
Anume umerii, iar pieptul li-l strîng, să pară subțirele;
Spun trupeşei că e-ndopată şi-ncep să-i dea pe sponci mîncare..
Şi cît de bună-i e natura, curând ajunge ca un fus.
Dar le iubim!

PARMENO
A ta cum este?

CHAEREA
O rară frumuseţe

PARMENO
Oare?

CHAEREA
Culoarea, corpul – o minune.

PARM ENO
Ce vîrstă?

CH AEREA
Şaisprezece ani.

PARMENO
E ca o floare.

CHAEREA
Ah, ajută-mi să fie-a mea, prin iscusinţă,
De bunăvoie sau cu sila, oricum, a mea să fie doar!

PARMENO
A cui e?

CHAEREA
Nu ştiu, jur!

PARMENO
De unde-i?

CHAEREA
Nu ştiu nici asta!

PARMENO
Unde şade?

CHAEREA
Habar nu am!

PARMENO
Unde-ai văzut-o?

CHAEREA
Pe stradă.

PARMENO
Cum de ai pierdut-o?

CHAEREA

De-aceea, tocmai, adineauri tot blestemam venind încoace.
Mi-nchipui că nu-i om în lume de care buna întâmplare
Mai mult să fugă ca de mine.

PARMENO
Şi care e nenorocirea?

CHAEREA
Turbez!

PARMENO
Ce s-a-ntîmplat?

CHAEREA
Ah, ce?
Îl ştii pe-Archidemide, văr tatii şi prieten?

PARMENO
Cum nu?

CHAEREA
Îmi iese-n cale pe cînd o urmăream…

PARMENO
O, ce-ntîmplare tristă!

CHAEREA
Nu, zi-i: cumplita soartă
Căci întâmplare tristă nu-mi sună potrivit.
Pot, Parmeno, cu mîna pe inimă să-ţi jur
Că nu-l mai întîlnisem de şase-şapte luni;
Şi-l văd cînd nu-i duc dorul şi nu am încotro,
Nu ţi se pare straniu? Ce zici?

PARMENO
Într-adevăr.

CHAEREA
Mă vede de departe, aleargă după mine,
Icnind, firav şi gîrbov, cu buza atîrnîndu-i.
„Hei! strigă. Stai,- Chaerea! N-auzi?”
Şi mă opresc, „Ştii tu ce vreau?” „Zi-i.” „Mîine mă duc la judecată.”
„Ei bine, şi?” „Vesteşte-l pe tatăl tău să vie
De dimineaţă, mîine, procesul să-mi susţină.”
Şi-aşa, un ceas îmi toacă. Îi spun c-aş vrea să plec,
Abia-mi răspunde: „Du-te”. Alerg. Şi încă pot
S-o mai zăresc pe fată cum tocmai o apucă
Pe strada noastră.

PARMENO
(aparte)
Pare chiar fata care-a fost
Vecinei dăruită.

CHAEREA
Dar cînd ajung, pierise.

PARMENO
Şi nu era copila de cineva-nsoţită?

CHAEREA
De-un parazit şi-o sclavă.

PARMENO
(aparte)
Chiar ea, desigur!
(Tare.)
Uit-o!
E-o treabă încheiată.

CHAEREA
Pesemne aiurezi.

PARMENO
Ba nu, deloc.

CHAEREA
Ştii cine-i? Sau poate ai văzut-o?
Hai, spune!

PARMENO
Am văzut-o, ştiu cine-i, ştiu şi unde.

CHAEREA
Cum dragul meu, ştii cine-i? Ştii chiar şi unde şade?

PARMENO
Aici, la curtezana Thais; i-a fost adusă ei în dar.

CHAEREA
Ce bogătan îi face astfel de daruri?

PARMENO
Militarul Thraso,
Rival lui Phaedria.

CHAEREA
Nu-i merge prea bine, cred, lui frate-meu.

PARMENO
De-ai şti ce vrea să-i dăruiască., rivalul să – şi îndepărteze,
Ce-ai spune, oare?

CHAEREA
Ce?! Vorbeşte!

PARMENO
Un eunuc.

CH AEREA
Ei, cum? Să fie
Urî tul cumpărat ieri seara, zbîrcitul cela, fătălăul?

PARMENO
Chiar el.

CHAEREA
Zvîrlit va fi, desigur, cu darul lui cu tot, afară.
Dar n-o ştiam cu noi vecină pe Thais.

PARMENO
Nu-i de multă vreme.

CHAEREA
Ah! Cum de n-am văzut-o încă? Dar, spune,-i chiar aşa frumoasă
Cum se aude?

PARMENO
Da.
CHAEREA
Pe lîngă a mea-i nimic?

PARM ENO
E altă treabă.

CHAEREA
Fă, Parmeno, te rog, să fie a mea!

PARMENO
Fac tot ce-mi stă-n putere
Să te ajut.
(Prefăcîndu-se că vrea să plece.)
Cred că sfîrşit-ai cu mine?

CHAEREA
Unde pleci?

PARMENO
Acasă,
Să duc la Thais sclavii-aceia, cum frate-tău mi-a dat poruncă.

CHAEREA
Ce fericit e eunucul că-n chip de dar le intră-n casă!

PARMENO
Ei, cum?

CHAEREA
Mai şi întrebi? Acolo dă peste-o sclavă minunată,

Pe care-o vede şi-i vorbeşte oricînd, şi stă cu ea-mpreună.
Mănîncă la aceeaşi masă şi doarme lîngă ea adesea.[13]

PARMENO
Şi dacă-ai fi tu fericitul acela?

CHAEREA
Parmeno, dar cum?...
Răspunde!

PARMENO
Dacă pui pe tine veşmîntul lui...

CHAEREA
Ce spui? Pe urmă?

PARMENO
Şi dacă-n locul lui te-aş duce...

CHAEREA
Aud.

PARMENO
Te-aş da drept el...

CHAEREA
Pricep!

PARMENO
Şi-atunci te-ai bucura de toate foloasele rîvnite-acum:
Mănînci cu ea, staţi împreună, petreceţi, rîdeţi, dormi alături;
Nu te-ar cunoaşte-acolo nimeni, şi n-ar şti nimeni cine eşti.
De altfel, după chip şi vîrstă, drept eunuc poţi trece lesne.

CHAEREA
Vorbit-ai straşnic! Niciodată nu mi s-a dat un sfat mai bun.
Deci, hai acasă; mă îmbracă şi du-mă repede la Thais.

PARMENO
Ce vrei să faci? A fost o glumă.

CHAEREA
Flecarule!
PARMENO
Sărman de mine!
În ce mă vîri?
(Chaerea îl împinge.)
Mă-mpingi la moarte? Vorbesc cu tine! Stai, opreşte!
CHAEREA
Să mergem!

---

13 Eunucii locuiau împreună cu ceilalţi sclavi şi adesea erau puşi să supravegheze sclavele, întocmai ca în haremul musulman din evul mediu. Eunucii erau foarte căutaţi în Orientul antic şi, ulterior, sub influenţa penetraţiei moravurilor orientale, şi în statul roman. Unii eunuci, sclavi ai monarhilor, au jucat în regatele greco-orientale şi chiar în Imperiul roman un rol important în viaţa de curte şi de stat. Se citează nume de eunuci care au iniţiat şi condus intrigi politice, lovituri de palat etc.

PARMENO
Stărui?

CHAEREA
Da, desigur!

PARMENO
Să nu se işte vreun bucluc!

CHAEREA
N-ai nici o teamă! Las’ pe mine!

PARMENO
Dar eu plătesc cu pielea!

CHAEREA
Ah!

PARMENO
E-o faptă mîrşavă ce facem.

CHAEREA
E-o faptă mîrşavă să intru
La curtezane şi întocmai ca ele să mă port, cînd ele
Îşi rîd de tinereţea noastră, de noi, şi-n fel şi chip ne fierb?
Nu e mai bine să le-ntoarcem al suferinţei preţ decât
Să suferim mereu? Nici vorbă să fiu prin asta defăimat;
Mă laudă oricine află; căci meritã să-i joc o festă.

PARMENO
Ei, ce? Dacă nu şovăi, fă-o! Dar să nu dai întreaga vină
Pe mine.

CHAEREA
N-am s-o dau.

PARMENO
Vrei, totuși?

CHAEREA
Vreau?
Te silesc şi-ţi poruncesc-asta n-am s-o neg vreodată.
Urmează-mă.

PARMENO
Ne-ajute zeii!

ACTUL AL TREILEA

S C E N A I

THRASO, GNATHO, PARMENO

THRASO
…E-adevărat că Thais îmi mulţumeşte mult?

GNATHO
Nespus.

THRASO
Dar spune-mi, este-ncîntată?

GNATHO
Nu atît
De dar, pe cît de tine; e pentru ea un mare
Triumf.

PARMENO
(aparte)
Mă-nvîrt pe-aicea, să văd cum îl strecor…
Dar iată militarul…

THRASO
Am darul, ce mai vorbă,
Ca-n orice-mprejurare, ce fac plăcut să fie.

GNATHO
Mi-am dat eu seama.

THRASO
Tocmai de-aceea-mi mulţumea
Şi regele[14] adesea; dar nu şi celorlalţi.

GNATHO
Un om la minte ager, prin meşteşugul vorbei,
Asupra-şi toată faima s-o tragă se pricepe,
Ca tine.

THRASO
Drept e!

GNATHO
Ochii, deci, regele…

THRASO
Fireşte!

GNATHO
…I-avea pe line.

THRASO

---

14 Se referă la monarhul helenistic în serviciul căruia pretindea Thraso că fusese. Aceşti militari fanfaroni ca Thraso afirmau că fuseseră mercenari de seamă în trecut.

Asta-i! Mi-a-ncredinţat oştire
Şi planuri.

GNATHO
De minune!

THRASO
Cînd îl pălea dezgustul
De lume, oboseala, cînd trebile-l scîrbeau,
Cînd vrea să mai răsufle, să-şi… Mă-nţelegi?

GNATHO
A d i c ă :
Să-şi uşureze oful din inimă…

THRASO
Întocmai!
Atunci mă lua la masă pe mine doar.

GNATHO
Aha!
De-un rege mare-i vorba

T H R A S O
Pe care prea puţini
Îi mulţumeau din oameni.

GNATHO
Nici unul, cîtă vreme
Te-avea pe line.

THRASO
Ceilalţi mă pizmuiau de moarte,
Mă defăimau în spate, dar nu-mi păsa de fel;
Crăpau cu toţi de ciudă – şi unul, mai cu seamă,
Cel care elefanţii de Ind îi comanda.
Cînd n-am mai vrut, o dată, să rabd, i-am zis: „Ce-i, Sirato,
Te crezi grozav fiindcă eşti domn la dobitoace?”

GNATHO
Pe Hercul, e o vorbă de duh, curat dicton!
Ţi-ai nimicit rivalul. Şi el?

THRASO
A amuţit.

GNATHO
Mi-nchiptii.

PARMENO
(aparte)
Zei din ceruri! Ce nătărău smintit!
Şi ce mişel nemernic!

THRASO
Dar despre rhodianul
Batjocorit la cină – şi cum! – ţi-am povestit
Vreodată?

GNATHO
Niciodată; să-mi povesteşti, te rog.
(Aparte.)
Aud a mia oară.

TH RASO
Deci mă aflam odată
C-un rhodian la cină, abia un băieţandru.
Eram şi cu-o femeie, de care el se leagă.
În ciudă-mi. „Secătură, îi strig, ce faci? Tu însuţi
Eşti iepure şi umbli după vînat?”

GNATHO
Ha! Ha!

TH RASO
Ce zici?

GNATHO
E fin. e straşnic, nimic mai plin de haz!
Dar cum, e-al tău dictonul? Eu îl credeam mai vechi.

THRASO
Îl cunoşteai?

GNATHO
Desigur, ca alţii mulţi.

THRASO
E-al meu.

GNATHO
Ah, ţi-a lovit un tînăr neştiutor, de neam!

PARMENO
(aparte)
Trăsni-te-ar zeii!

GNATHO
Unde-i acum?

THRASO
E ca şi mort.
Se tăvăleau mesenii ceilalţi de rîs. Pe scurt,
Mi-au luat cu toţii frica de-atunci.

GNATHO

Aveau dreptate.

THRASO
Dar cum să mă dezvinui pe lîngă Thais, care
Mă bănuie de fată îndrăgostit?

GNATHO
Nicicum;
Sporeşte-i bănuiala mai mult.

THRASO
De ce?

GNATHO
De ce?…
Știi tu dacă, vorbindu-ţi de Phaedria, nu-ncearcă
Să-l laude anume, în ciuda ta?

THRASO
Simţisem.

GNATHO
Nu ai, ca s-o împiedici, decît un singur mijloc:
Cum ţi-o vorbi de dînsul, vorbeşte-i de Pamphila.
Cînd zice: „Să trimitem la Phaedria, să-l cheme
Si ospătăm cu toţii”, zi-i: „Cheam-o pe Pamphila.
Degrabă, să ne cînte”. Şi, iarăşi, dacă-ţi spune
Că-i chipeş, asurzeşte-o cu frumuseţea sclavei.
Rău pentru rău plătindu-i, o-nţepi cum ea te-nțeapă.

THRASO
Ah, toate ar fi bune de m-ar iubi şi dînsa!

GNATHO
Cînd îţi primeşte darul şi e-ncîntată-nseamnă
Că îi eşti drag, şi-ţi vine uşor s-o pui pe flăcări;
Doar teamă-i e că, dacă mereu se tot mînie,
Trimiţi în altă parte ce-i dărui ei altminteri.

THRASO
Tu ai dreptate: asta prin minte nu-mi trecuse.

GNATHO
Nu-ţi bate joc de mine: n-ai stat să te gîndeşti,
Altfel găseai o cale mai potrivită, Thraso!

S C E N A II

THAIS, THRASO, GNATHO, PARMENO, PYTHIA

THAIS
L-am auzit, îmi pare, pe militar vorbind.
Da. Iată-l! Salve, Thraso!

THRASO
O, Thais, draga mea!
Ce veste-mi dai, preascumpo? Nu mă iubeşti un pic
Pentru copila-aceea?

PAMENO
(aparte)
Ce delicat! Cu daru-i
Dă zor întîi!

THAIS
(către Thraso)
Din suflet, aşa cum meriţi tu!

GNATHO
De ce mai stăm? La masă!

PAMENO
(aparte)
Ah, celălalt! S-ar zice
Că-i dintr-un om, ca alţii, născut?

THAIS
Cînd vrei; sînt gata.

PARMENO
(aparte)
Să merg la ei, cu chipul că ies abia din casă.
(Tare.)
Pleci, Thais, chiar acuma?

THAIS
Ah, Parmeno! Ce bun
Ai fost!... Plec, iată...

PARMENO
Unde?

THAIS
Cum unde? Tu ni-i vezi?

PARMENO
Îl văd, şi mor de ciudă. Cînd vrei, aduc și darul
Ce Phaedria ţi-l face.

THAIS
De ce stăm? Nu pornim?

PARMENO

Îngăduie-mi din suflet te rog, să îi arăt
Și darurile noastre şi-o clipă să-i vorbesc.

TH RASO
Grozave mi le-nchipui, şi-asemeni cu-ale noastre!

PARMENO
Ai să le vezi îndată.
(Strigă spre interior.)
Hei, aduceţi degrabă
Ce-am spus!…
(Etiopienei care apare.)
Treci mai aproape tu… Iată, sclava asta-i
Din Ethiopia tocmai.

THRASO
Să coste vreo trei mine.

GNATHO
Cel mult.

PARMENO
(chemînd presupusul eunuc)
Hai, Dorus, vino!…
(Către Thais.)
Şi iată-ţi eunucul! Ce-nfăţişare mîndră! Ce tinereţe-n floare!

T H A I S
Pe zei, arată straşnic!

PARMENO
Ei, Gnatho, ce-ai de zis?
Nu mai scorneşti nimica? Dar tu, preascumpe Thraso?
Tac; laudă-i tăcerea! E ne-ntrecut la cîntec,
La luptele palestre[15], literatură; ştie
Tot ce-ar putea să ştie un tînăr instruit.

THRASO
Pe eunucul ăsta, la o nevoie, l-aș…

PARMENO
Iar cine ți-l trimite nu cere să trăieşti
Doar pentru el, şi astfel, pe ceilalţi să-i alungi;
Nu-şi cîntă vitejia, nici rănile nu-şi saltă
În slăvi, nu te pisează, cum face cîte unul;
Cînd nu te stinghereşte, cînd bine vei voi,
Şi cînd ai timp, i-ajunge la tine să-l îngădui.

THRASO
Se vede că e sclavul unui stăpîn lipsit,
Calic!

---

15 Luptele palestre erau la greci acele lupte sportive desfăşurate în palestre, locuri publice în mod special rezervate pentru diverse exerciţii fizice, practicate îndeobşte de către adolescenţi.

GNATHO
Da, căci, pe Hercle, un om care-ar avea
Bani să-şi plătească altul, pe ăsta nu l-ar ţine!

PARMENO
Să taci tu, cel din urmă dintre mişeii lumii!
Căci dacă eşti în stare să linguşeşti aşa,
Poţi să te-azvîrli şi-n flăcări pentr-un coltuc de pîine!

THRASO
Nu mergem?

THAIS
Să duc sclavii întii, şi totodată
Vreau să mai dau şi nişte porunci; apoi mi-ntorc.

THRASO
(către Gnatho).
Plec înainte. Aşteapt-o aici.

PARMENO
Un general
Nu trebui să se-arate pe stradă ca amanta!

THRASO
Ce să-ţi răspund, sărmane? Te-asemeni cu stăpînul.

GNATHO
Ha, ha!

THRASO
De ce rîzi, Gnatho?

GNATHO
De ceea ce i-ai spus:
Îmi amintesc dictonul cu rhodianul cela.
Dar iese Thais.

THRASO
Du-te-nainte. Şi să fie
Acasă totul gata.

GNATHO
Va fi!

THAIS
Ai grijă, Pythia*;*
De-o fi, din întîmplare, să vină Chremes, roagă-l
Să mai revină, ca să vorbim; dacă nu vrea,
Să mă aştepte; dacă-i e greu, adu-l la mine.

PYTHIA

Voi. face-ntocmai totul.

THAIS
Şi… ce vream să-ţi mai spun?
A, da! Să-i porţi de grijă, ştii cui, acelei fete;
Nu pleci de-acasă!

T H R A S O
Haidem!

THAIS
(către ai săi)
Ceilalţi, veniţi cu mine.

S C E N A III

CHREMES
Pe cît rnă-ndeamnă gîndul, pe-atît mă-ncredinţez
Că Thais cine ştie ce festă vrea să-mi joace;
O simt din marea grijă pe care ea mi-o poartă.
Cînd m-a chemat deunăzi, cum intru (la-ntrebarea:
„Ce-aveai cu ea?", răspunsul e: „Nici n-o cunoşteam"'),
Să mă reţină ştie, zicînd că, mai-nainte
De a vorbi cu mine un lucru însemnat,
Vrea să ofere-o jertfă. Şi bănuiam că-n toate
Un plan mîrşav ascunde. Apoi îmi şade-alături;
În suflet mi se vîră; îmi flecăreşte-ntr-una.
Dar vorba lîncezeşte; mă-ntreabă-atunci de cînd
Murit-au mama, tata. Şi-i spun: de mult. Dar n-am
La Sunium vreo moşie? Departe de la ţărm?
Cu ochiul cred că-i face şi speră să mi-o-nhaţe.
Şi n-am pierdut vreo soră pe-acolo, mai mă-ntreabă;
Cu cine-a fost; asupra-i ce-avea cînd s-a pierdut?
N-ar mai cunoaşte-o nimeni?… De ce mă tot descoase?
Ar vrea să-ncerce, poate, şi are-obrăznicia,
Să mi se dea acuma drept sora mea pierdută?
Dar, de-o trăi, copila ani şaisprezece are,
Şi nu mai mult; iar Thais mai coaptă-i decât mine.
Apoi mi-a spus s-o caut şi astăzi, negreşit.
Ori îmi arată gîndul, ori să mă lase-n pace.
Nu cale a treia *oară* pe-aici.
(Bate.)
Hei! Nu deschideţi?
Sînt eu, sînt Chremes.

PYTHIA
(deschizînd uşa)
Cel mai simpatic dintre oameni!

CHREMES

(aparte)
N-am zis că vor să-mi tragă o păcăleală?

PYTHIA
Thais
Te roagă să vii mîine la dînsa.

CHREMES
Plec la ţară.

PYTHIA
Ci fă-i pe plac.

CHREMES
Ţi-am spus-o: nu pot!

PYTHIA
Măcar aşteapt-o,
Se-ntoarce-ndat'.

CHREMES
Nici asta nu pot!

PYTHIA
De ce, bun Chremes?

CHREMES
Mă laşi în pace?

PYTHIA
Dacă eşti neclintit, fii bun
Şi du-te barem unde-i plecată-acuma.

CHREMES
Fie.

PYTHIA
Mergi- Doria, şi-ndrumă-l la militar acasă.
(Ies.)

S C E N A IV

ANTIPHO
Ieri, împreună cu alţi tineri, ospăţ ne-am înţeles să-ntindem
Azi în Pireu, şi-a fost Chaerea ales să pregătească totul
I-am dat inelele-n păstrare, şi hotărît-am locul, vremea.
Dar vremea a trecut, şi nu e nici urmă de vreo pregătire.
El însuşi nicăieri, şi nu ştiu ce să mai zic, ori ce să cred.
Acum ceilalţi mi-au dat în seamă să-l caut peste tot degrabă,
Să văd de nu-i cumva pe-acasă. Dar cine iese de la Thais?

O fi chiar el? N-o fi? Ba el e. Dar cum arată,-n ce podoabe?
Să fi păţit ceva pe-acolo? Sînt uluit! Dar nu m-apropii.
Măcar un timp, pînă-i descopăr secretul, să mă ţin deoparte.

S C E N A V

CHAEREA, ANTIPHO

CHAEREA
E cineva pe-aici? Nu-i nimeni. Sînt urmărit cumva? De nimeni.
Deci poate-n voie bucuria-mi să scapere? Pe Iupiter!
Aş vrea să mor de bunăvoie, atât mi-e teamă că vieaţa
Asupra-mi vreun necaz prăvale şi bucuria mi-o destramă!
De ce vreun curios acuma nu-mi iese-n cale, să se ţină
Ca scaiul după mine,-ntr-una, să mă ucidă cu-ntrebări:
De ce sînt fericit, dar vesel, unde mă duc, de unde vin,
Şi pentru ce port straiu-acesta, mi-e-ntreagă mintea, mi-am pierdut-o?

ANTIPHO
(aparte)
M-apropii, da, să-i fac plăcerea, să-l bucur după cum doreşte,
(Tare.)
Chaerea, ce-i? De ce eşti vesel? Cu ce veşmînt te-ai îmbrăcat?
De ce pari fericit? Ce plănui? Eşti teafăr? Ce te uiţi aşa? Şi de ce taci?

CHAEREA
O, norocoasă e ziua asta! Salve,-amice!
Pe nimeni n-aş fi vrut acuma să-l văd mai mult decît pe tine.

ANTIPHO
Te rog din suflet: povesteşte-mi.

CHAEREA
Pe Hercul, eu te rog s-asculţi!
O ştii tu, oare, pe iubita lui frate-meu?

ANTIPHO
Da. Nu e Thais?

CHAEREA
Chiar ea.

ANTIPHO
Aşa mi-aduc aminte.

CHAEREA
I-a fost adusă azi în dar
O fetişcană… Ah, Antipho, cum s-o descriu şi cum s-o laud?
Sînt cusurgiu, mă ştii prea bine, la frumuseţi, şi m-a uimit

Cu totul.

ANTIPHO
Chiar aşa?

CHAEREA
Vei spune, cînd ai s-o vezi, că-i fără seamăn.
Ce s-o lungesc? Îmi pică dragă. Dintr-un noroc, aveam acasă
Un eunuc, luat pentru Thais, ales de frate-meu, ce încă
Nu îi fusese dat; şi sclavu,-l ştii, Parmeno, aruncă-o vorbă
Pe care eu o prind…

ANTIPHO
Ce vorbă.?

CHAEREA
Ei, dacă taci, auzi îndată:
Să-i iau veşmântul şi acolo să mă strecor în locul lui.

ANTIPHO
Al eunucului?

CHAEREA
Fireşte.

ANTIPHO
Şi ce folos să tragi din asta?

CHAEREA
Ce mai întrebi? S-o văd, Antipho, şi s-o ascult să-i fiu în preajmă.
Nu-i de ajuns? Puţin îţi pare? – Şi curtezanei sînt predat.
Ea bucuroasă mă primeşte, mă duce-n casa ei degrabă
Şi-mi dă copila-n grijă.

ANTIPHO
Ţie?

CHAEREA
Da, mie!

ANTIPHO
Iat-o-n siguranţă!

CHAEREA
Barbaţî îmi zice să nu-ngădui la ea, nici singura s-o las.
Mă duce-ntr-un ungher şi-mi cere să stau doar eu cu ea acolo.
Supus îmi plec privirea.

ANTIPHO
Bietul!

CHAEREA
„Mă duc la un ospăţ”, mai zice,

Şi iese-ntre femei; şi astfel pe lîngă fată mai rămîn
Doar cîteva copile, care îi pregăteau tot ei de baie.
Cum le zoresc, dau mare grabă. Ea,-n vremea asta, în conclav[16]
Se veselea de o pictură ce-nfăţişa pe Iupiter
O ploaie trimiţînd, de aur, în poala tinerei Danae[17].
Lung am privit şi eu pictura, şi cum în faptă el ţintea
Acelaşi lucru, bucuria mai mult în suflet mi-a crescut:
Un zeu în om se preschimbase şi de pe-un coperiş de-aramă
Se strecurase în impluviu[18] să amăgească o femeie.
Şi care zeu! Cel ce-nspăimîntă cu vocea lui întregul cer.
Şi eu, un omuleţ, să preget! La fel făcusem, din iubire.
Pe cînd şedeam aşa pe gînduri, la baie au chemat copila.
Se duce, se-mbăiază, vine; apoi în patul ei o culcă.
Eu, gata la porunci, acolo rămîn. „Hei, Dorus, zice una,
Cît ne scăldăm şi noi acuma, ia evantaiul şi fă-i vînt;
Tu, dacă vrei, te scalzi pe urmă.” Şi-ndată-l iau morocănos.

ANTIPHO
Ce n-aş fi dat înfăţişarea neruşinată să ţi-o văd.
Şi mutra: un măgar ca tine, cu evantaiul mic în mînă!

CHAEREA
De cum încheie vorba, toate afară se reped, la baie,
Şi lărmuind, ca totdeauna cînd nu mai e stăpînu-acasă.
Copila, între timp, adoarme. De după evantai la dînsa
Priveam c-un ochi furiş; prin colţuri apoi îmi adîncesc privirea,
Să ştiu de sînt în siguranţă. Şi văd că sînt. Şi trag zăvorul.

ANTIPHO
Pe urmă?

CHAEREA
Prostule! *Pe urmă?!*

ANTIPHO
Adevărat!

CHAEREA
Voiai să scap
O-mprejurare-atît de bună, neaşteptată, mult rîvnită
Şi-atît de scurtă? Ah, m-aş crede cel căruia-i luasem locul!

ANTIPHO
Pa Hercle,-aşa-i! Da-n vremea asta cu-ospăţul ce s-a întîmplat?

CHAEREA
E gata.

---

16 Un conclav (lat. : *conclave)* era orice încăpere din casă bine zăvorită; în cele din urmă a însemnat camera, încăpere.

17 Una dintre iubitele lui Zeus (la romani, Iupiter). Tatăl său, Acrisios, regele Argosului, o ţinea închisă într-un turn de aramă. Pentru a seduce pe tînăra Danae, Iupiter a pătruns în turn sub forma unei ploi de aur.

18 Impluviul (lat. : *impîuoium)* era în casa romană un fel de bazin în care se aduna apa de ploaie, pătrunsă printr-o gaură din acoperiş. Impluviul se afla în *atrium,* principala încăpere din locuinţa romană. Ca toţi romanii, Terenţiu îşi închipuie că chiar şi palatele personajelor mitice erau construite în oraşele romane.

ANTIPHO
Eşti grozav! Şi unde? La tine?

CHAEREA
La libertul[19]
Discus.

ANTIPHO
E cam departe. Ar fi timpul să ne grăbim. Nu schimbi veşmântul?

CHAEREA
Aş vrea, dar unde? Nu mă-ncumet să mă întorc la noi. Mi-e teamă
Că dau de frate-meu, şi poate s-a-ntors şi tata de la ţară.

ANTIPHO
Hai, vino să te schimbi la mine; aici, aproape.

CHAEREA
Bine zici.
Să mergem dar, şi pîn-acolo să sfătuim, aş vrea,-mpreună
Cum s-ar putea încă o dată să văd copila-aceea.

ANTIPHO
Fie.

ACTUL AL PATRULEA

S C E N A I

DORIA
Mă tem, pe legea mea! din cîte-am putut să văd, cu necioplitul
Vreun tărăboi cumva porneşte sau pe stăpînă-mea o bate.
Cînd a ajuns acolo Chremes, fratele fetei, l-a rugat
Să îl poftească înăuntru. Deşi el nu s-a-mpotrivit,
S-a-nfuriat. Apoi la cină ea l-a rugat să-l mai poftească.
Vrea să-l reţină-aşa pe tînăr, căci încă nu putuse prinde
Nici un prilej să-i desluşească ce ştie despre sora lui.
Îl cheamă-n silă. El rămîne. E gata ea să-necapă vorba.
Dar militarul ce socoate: că are-n faţă un rival,
Şi vrînd să-i facă-n ciudă, zice: „Hei, căutaţi-o pe Pamphila
Şi-aduceţi-o să ne desfete!” „Ba nicidecum! îi strigă Thais.
Chemi la petrecere-o copilă?” El stăruie, şi-ajung la ceartă.
Ea giuvaerurile scoate şi pe furiş mă-ndeamnă-acasă.
E semn că,-ndată ce se poate, îşi ia de-acolo tălpăşiţa.

S C E N A II

19 Se numeau liberţi foştii sclavi, după eliberarea lor de către stăpîni,

PHAEDRIA, DORIA

PHAEDRIA
(aparte)
Pornindu-mă la ţară, pe drum – ce s-a-ntîmplat! –
De-altfel ea totdeauna cînd sufletul mi-e greu,
M-au năpădit deodată mulțime de gînduri, unul
Mai negru decît altul… Ce s-o lungesc? Lăsasem
În urmă casa noastră. Chiar, mă aflam departe
Cînd am băgat de seamă. Şi m-am întors mîhnit.
Dar ajungînd aproape de han, am stat pe loc
Şi-am cugetat în sine-mi: „Vai, singur două zile
Să stau lipsit de dînsa! – Ei, şi? Doar nu-i nimic.
Cum? Nu-i nimic? Şi dacă nu vrea să-i fiu alături,
Eu s-o privesc n-am voie? Oprită mi-i o cale,
Dar nu şi ceealaltă. Tot e ceva să-ţi vezi
Iubirea de departe!” Şi-aşa de casă trec.
Dar Pytllia dă buzna-ngrozită, ce să fie?

S C E N A III
PYTHIA, DORIA, PHAEDRIA

PYTHIA
(aparte)
Vai, unde-a şters-o criminalul, mîrşavul? Unde să-l găsesc?
Pînă-ntr-atîta să-ndrăznească? Pierdută sînt!

PHAEDRIA
(aparte)
Ce poate fi?

PYTHIA
(idem)
Şi nu s-a mulţumit, mişelul, c-a necinstit sărmana fată,
I-a sfîşiat de tot veşmîntul şi viţe-ntregi de păr i-a smuls!

PHAEDRIA
(idem)
Auzi!

PYTHIA
(idem)
Nu mi-o cădea în mînă,
Că n-am să preget să-i scot ochii cu unghiile, ticălosul I

PHAEDRIA
(idem)
După plecarea mea, pesemne, s-a petrecut vreun lucru rău.
S-o-ntreb.
(Tare, către Pythia.)
Ce-i, Pythia? Şi unde zoreşti aşa? Pe cine cauţi?

PYTHIA
A, Phaedria! Pe cine caut? De cap să-ţi fie, drept ţi-o spun,
Frumosul dar!

PHAEDRIA
Ce s-a-ntîmplat?

PYTHIA
Mai şi întrebi?
Ştii eunucul de tine-adus ce ne-a făcut?
A necinstit copila, darul acelui militar.

PHAEDRIA
Ce spui?
Să mor de nu eşti beată!

PYTHIA
Fie aşa oricine-mi cată răul!

DORIA
Ce?! Pythia, dă-ţi seama, totuşi c-ar fi ceva-mpotriva firii

PHAEDRIA
Smintito! Cum s-o poată face un eunuc?

PYTHIA
Eu n-am habar
Ce este el, dar c-a făcut-o, chiar fapta-i şade mărturie:
Boceşte fata şi-i e silă să povestească ce-a păţit.
Şi el de nicăieri n-apare; mi-e teamă c-a fugit, mişelul,
Şi cu vreun lucru de prin casă.

PHAEDRIA
De uluit, nu-mi vin în fire!
Oriunde-a şters-o, ticălosul, departe nu e, chiar aş crede
Că s-a întors la noi acasă.

PYTHIA
Vezi, rogu-te.

PHAEDRIA
Voi şti-o-ndată.;
(iese.)

DORIA
Să mor pe loc dac-auzisem de-o faptă mai nelegiuită!

PYTHIA
Se spune că rîvnesc femeia şi ei, adeseori, dar n-au
Nici o putere; eu, sărmana, n-am bănuit nici pe departe,
Că-l zăvoram, altfel, cu grijă, şi nu-i încredinţam copila.

S C E N A IV

PHAEDRIA, DORUS, PYTHIA, DORIA

PHAEDRIA
(către Dorus)
Ieşi, monstrule, afară! Dai îndărăt acum,
Fugar mişel? Grăbeşte, golane!

DORUS
Milă!..

PHAEDRIA
Ah,
Luaţi-i numai seama, călăul, cum se strîmbă!
De undo vii acuma? De ce-ai schimbat veşmîntul?
Ce ai de spus?
(Pythiei.)
O clipă de-aş fi intîrziat,
Nu-l mai găseam acasă: îşi pregătise fuga.

PYTHIA
Ai prins mişelul?

PHAEDRIA
Dacă l-am prins?!

PYTHIA
O, cît mă bucur!

DORIA
Eu şi mai mult.

PYTHIA
Unde-i?

PHAEDRIA
Ce mai întrebi? N u - l vezi?

PYTHIA
Ce vrei să văd?

PHAEDRIA
Cum?! Iată-l!

PYTHIA
Şi cine-i omul ăsta?

PHAEDRIA
Cel ce adus fu astăzi la voi.

PYTHIA

Pe dînsul nimeni.
Nu l-a văzut vreodată, mă jur, în casa noastră.

PHAEDRIA
Nu l-a văzut?

PYTHIA
Eşti sigur că-i chiar acela care
Ni s-a trimis?

PHAEDRIA
Eu altul nu am avut!

PYTHIA
Ei cum? !
Nu se compară ăsta cu celălalt! Acela
Era frumos şi mîndru.

PHAEDRIA
Ţi s-a părut pesemne
Aşa, unde-i văzusei veşmîntul cu zorzoane;
Acum urît îţi pare fiindcă l-a schimbat.

PYTHIA
Mai bine taci!
Nu-i vorba de-o mică osebire!
Cel ce-a intrat în casă era un tînăr falnic
Şi îţi făcea plăcere, da, Phaedria, să-l vezi!
Bătrîn, zbîrcit e ăsta, şi slab, şi fără vlagă,
Nici nu-i mai ştii culoarea.

PHAEDRIA
Ce-mi tot înşiri poveşti
Ai vrea să cred că nu ştiu ce-am cumpărat?
(Către Dorus.)
Hei, tu!
Te-am cumpărat eu? Spune.

DORUS
Da.

PYTHI A
Să-mi răspundă mie
Aş vrea.

PHAEDRIA
Întreabă-l.

PYTHIA
Astăzi ai fost la noi? – Vezi? Neagă.
În schimb a fost un altul de şaisprezece ani;
Chiar Parmeno l-aduse.

PHAEDRIA
Ascultă, lămureşte-mi
Întîi: de unde-anume ai luat veşmîntul? Taci?
Ah, nu-mi răspunzi, tîlhare?

DORUS
Chaerea… a venit…

PHAEDRIA
Cum, frate-meu?!

DORUS
Chiar dînsul.

PHAEDRIA
Cînd?

DORUS
Azi.

PHAEDRIA
De mult?

DORUS
Ba nu.

PHAEDRIA
Cu cine?

DORUS
Doar cu sclavul.

PHAEDRIA
Şi-l cunoşteai cumva?

DORUS
De loc, şi niciodată de el n-am auzit.

PHAEDRIA
Atunci de ce eşti sigur că-i frate-meu?

DORUS
Mi-a spus-o
Chiar Parmeno. Veşmîntul el mi l-a dat…

PYTHIA
Vai mie!

DORUS
…*Şi* pe al meu luîndu-l, au şters-o împreună.

PYTHIA
Eh, te-ai convins că nu sînt beată şi că nimic nu ţi-am minţit?

Eh, te-ai convins c-a fost copila batjocorită?

PHAEDRIA
Gura, proasto!
Ce, tu îl crezi?

PYTHIA
E pe crezute? Vorbeşte fapta de la sine.

PHAEDRIA
(către Dorus)
Ia vino tu puţin încoace… M-auzi? încă puţin… Aşa.
Acuma spune-mi înc-o dată: Chaerea ţi-a luat veşmîntul?

DORUS
Da, el.

PHAEDRIA
Şi l-a-mbrăcat?

DORUS
El însuşi.

PHAEDRIA
Şi-n locul tău s-a dus el?

DORUS
Da.

PHAEDRIA
Pe Iupiter! Ce om netrebnic ar fi, ce mîrşav!

PYTHIA
Vai de mine!
Tu nici acum nu-mi dai crezare c-am fost făcute de ocară?

PHAEDRIA
O, dacă nu-i dădeai crezare tu lui!
(Aparte.)
Descurcă-te, poftim!
(încet, către Dorus.)
Vezi, neagă totul.
(Tare.)
Nici o cale nu e să aflu adevărul
Din gura ta? Ai dat tu ochii cu frate-meu?

DORUS
Nu.

PHAEDRIA
N-o să sufle
O vorbă nesilit.
(Către Dorus.).

Cu mine să vii!
(Către Pythia.)
Cînd zice da, cînd nu.
(Încet, către Dorus.)
Cere-ndurare!

DORUS
Fie-ţi milă, stăpîne!

PHAEDRIA
Intră-n casă.
(îl loveşte.)

DORUS
Au!

PHAEDRIA
(aparte)
Alt mijloc de-a ieşi cu cinste din treaba asta nu găsesc.
(Către Dorus.)
Isprava e a ta, golane, de vreme ce îţi rîzi de mine!
(Iese, împingîndu-l pe Dorus.)

PYTHIA
Ştiu că e Parmeno aicea vîrît, cum ştiu că mai trăiesc.

DORIA
Nici o-ndoială.

PYTHIA
Cu aceeaşi măsură-am să-i plătesc, chiar astăzi
Dar ce spui, Doria, acuma ce-i de făcut?

DORIA
În ce privește
Copila?

PYTHIA
Da. Să tac din gură sau să vorbesc?

DORIA
Ai mint: fă-te
Că nici de eunuc n-ai știre, nici de batjocorirea fetei.
Așa scapi din încurcătură și cred că și ei o să-i placă.
Poți spune doar c-a șters-o Dorus.

PYTHIA
Așa fac.

DORIA
Dar nu-l văd pe Chremes?
Deci n-o să-ntîrzie nici Thais.

PYTHIA
De ce?

DORIA
Pornise cearta cînd
Plecam.

PYTHIA
Du aste giuvaeruri! Ce-a fost acolo,-mi spune el.

S C E N A V
CHREMES, PYTHIA

CHREMES
La.. la!... Pe Horele, am făcut-o! Mi s-a urcat la creier vinul!
Şi cînd stăteam cu ei la masă, păream c-aş fi destul de treaz!
Dar cînd să mă ridic, nici capul nu-şi face slujba, nici piciorul!

PYTHIA
Hei, Chremes!

CHREMES
Cine e acolo? A, Pythia? Eşti mai drăguţă
Ca adineauri, mi se pare!

PYTHIA
Iar tu mai vesel ca oricînd!

CHREMES
Pe Hercle,-i drept că: „Fără Ceres[20] şi Liber[21], Venus[22] lîncezeşte”.
S-a-ntors de mult acasă Thais?

PYTHIA
Dar a plecat de-acolo oare?

CHREMES
De mult. De-un veac.
Au tras o ceartă – mă crezi? – de toată frumuseţea.

PYTHIA
Nu te-a rugat să vii cu dînsa?

CHREMES
Nu, mi-a făcut doar semn plecînd.

---

20 Ceres (la greci, Demeter) era zeiţa fertilităţii şi a agriculturii. Ţăranii o venerau în mod deosebit. Aici Ceres este netonimie, echivalează cu „mîncare" sau „hrană".

21 Liber (la greci, Dionysos), numit şi Bacchus, era zeul viţei-de-vie şi al vinului. Aici metonimie, Liber, pentru „vin".

22 Venus sau Venera (la greci, Afrodita) era zeiţa frumuseţii şi a dragostei. Aici, tot metonimie, Venus, pentru „dragoste". Metonimiile de acest tip sînt frecvente în literatura latină, în care abundă aluziile la zei şi la mitologie. În acest text ele au un sens umoristic evident. Nu este exclus ca autorul să fi avut în vedere şi o foarte uşoară ironizare a oamenilor care se exprimau preţios și utilizau frecvent în vorbirea lor asemenea metonimii.

PYTHIA
Şi nu era de-ajuns?

CHREMES
De unde să ştiu că asta vrea să spună?
Mai pe-nţeles a fost cu Thraso, căci m-a zvîrlit pe uşă-afară.
Dar iat-o, vine! Cum se face că i-am luat-o înainte?

S C E N A VI
THAIS, CHREMES, PYTHIA

THAIS
(aparte)
Sînt sigură că vine-ndată să mi-o răpească! Ah, să vină!
Să-ncerce doar c-un vîrf de deget să mi-o atingă, şi-i scol ochii.
Pot să-i îndur stupiditatea şi vorba goală cîtă vreme
E vorbă; însă dacă tinde la faptă – îi arăt eu lui!

CHREMES
De mult aici mă aflu, Thais.

THAIS
O, Chremes drag, te căutam!
Ştii tu că pentru tine-i sfada, şt că-ndeaproape te priveşte
Întreaga pricina?

CHREMES
Pe mine? Şi cum? Doar asta…

THAIS
Vrînd să-ţi suflu
Şi să-ți dau sora-n mînă, sufăr ce vezi şi altele asemeni.

CHREMES
Şi unde-i sora mea?

THAIS
La mine acasă.

CHREMES
Vai!…

THAIS
Dar ce-i? A fost
Crescută-n cinste, ca şi tine.

CHREMES
Ce spui acolo?

THAIS
Adevărul.
E vremea astăzi să ți-o dărui, şi-n schimbul ei nu-ţi cer nimic.

CHREMES
Îți voi purta recunoştinţă cum meriţi: toată viaţa, Thais!

THAIS
Dar să n-o pierzi acum, ai grijă, mai înainte s-o primeşti;
Căci militarul chiar pe dînsa veni-va să mi-o ia cu sila.
Mergi, Pythia, şi-adu caseta în care ţin dovada fetei.

CHREMES
(văzând că ac apropie Thraso)
O, Thais, vezi..

PYTHIA
(către Thais)
Unde-i caseta?

THAIS
În scrin. Grăbeşte-te, nătîngo!

CHREMES
…Îl vezi pe militar cum vine cu-o-ntreagă oaste-asupra ta?
Vai, vai!

THAIS
Băiete, mi se pare, sau eşti fricos?

CHREMES
Ei, fugi de-aici!
Eu, un fricos? Dar nu se află alt om mai curajos ca mine.

THAIS
E tocmai ce avem nevoie.

CHREMES
Ah, cred că tu mă iei drept altul!

THAIS
Şi-apoi gîndeşte-te: acela cu care-ai treabă e străin,
Necunoscut, mai slab ca tine şi în prieteni mai sărac.

CHREMES
Da, ştiu. Dar e-o nesocotinţă să-i faci, nu să-i înlături jocul.
Mai bine să previi insulta decît să i-o plăteşti pe urmă.
Tu intră, ferecă-te-n casă, cît timp eu mă reped în piaţă:
Aduc îndată nişte oameni la sfadă iscusiţi.

THAIS
Rămâi!

CHREMES
Mai sigur e.

THAIS
Rămîi.

CHREMES
Mă laşi: îndată vin.

THAIS
Dar nu-i nevoie.
Ajunge doar să spui că fata e sora ta de mult pierdută,
C-o recunoşti, şi-arăţi dovada pe loc.

PYTHIA
(întorcîndu-se)
Aceasta e.

THAIS
(lui Chremes)
Păs treaz-o.
Iar dacă se iuţeşte, cheamă-l la jude. Mă-nţelegi?

CHREMES
Prea bine.

THAIS
Fii calm şi hotărît la vorbă.

CHREMES
Voi fi.

THAIS
Şi mantia ridică-ţi.
(Aparte.)
Apărătorul meu aleargă el însuşi după apărare!

S C E N A VII

THRASO, GNATHO, SANGA, CHREMES, THAIS

THRASO
Tu ce zici, Gnatho, cu să-ngădui asemenea obrăznicie?
Mai bine moartea! După mine, Simalio! Syriscus! Donax!
Întîi ocup intrarea.

GNATHO
Bine!

THRASO
Răpesc copila!

GNATHO
Foarte bine!

THRASO
O bat pe Thais!

GNATHO
De minune!

THRASO
La mijloc treci cu ranga, Donax!
Simalio, pe-aripa stîngă; Syriscus, tu, pe dreapta. Alţii!
Tinde-s acei borfaşi cu Sanga centurionul?

SANGA
Sînt aici!

THRASO
Ah, laşule! Îţi dă prin cuget să lupţi cu zdreanţă asta-n mînă?

SANGA
Eu? Dar cunosc de-ajuns virtutea şi-a generalului, şi-a oastei,
Şi-am zis că sînge-are să curgă, şi-am luat-o rănile să şterg.

THRASO
Pe unde-s ceilalţi?

SANGA
Care ceilalţi? Doar Sannio păzeşte casa.

THRASO
Aşază-ţi oamenii; acopăr eu spatele şi dau semnalul,

GNATHO
(tare)
E înţelept!
(Aparte.)
Asmute oastea, iar el se trage la loc sigur.

THRASO
Aşa făcea şi Pyrrhus[23]
însuşi.

CHREMES
Ei. Thais, vezi de ce-i în stare?
Aveam dreptate să te sfătui să pui zăvoarele la uşă.

THAIS
Vedea-vei că viteazu-acesta nu e decît un mare laş. N-ai teamă.

---

23 Pyrrhus (secolele IV—III î.e.n.), rege al Epirului. A fost un comandant de oşti celebru. Printre altele, a luptat şi în Italia, împotriva romanilor, pe care i-a înfrînt iniţial datorită elefanţilor folosiţi de el în luptă. În cele din urmă a fost învins de romani şi s-a retras în Grecia. Se pare că a fost ucis, în timpul cuceririi unei cetăţi, de o bătrînă, care i-a aruncat o cărămidă în cap.

THRASO
(către Gnatho)
Cum arăt?

GNATHO
Mi-ar place cu praştia-n mînă să te văd!
Din ascunzişul de departe-i loveşti în plin şi-i pui pe fugă.

THRASO
Dar bine, iat-o în persoană pe Thais!

GNATHO
Atacăm?

THRASO
Aşteaptă.
Un înţelept-naintea luptei în toate felurile-ncearcă.
Şi dacă-mi dă de bunăvoie ce vreau?

GNATHO
Pe zei! Înţelepciunea
E mare lucru! Doar m-apropii de tine, şi-mi sporeşte mintea.

THRASO
Ascultă, Thais!
Mai-nainte răspunde-mi: cînd ţi-am dat copila
Ai spus că-n aste două zile eşti doar a mea?…

THAIS
Şi? Mai departe!

THRASO
Îmi ceri?… Şi n-ai adus la mine, sub ochii mei, pe-acest ibovnic…

THAIS
(aparte)
Oh, ce să fac cu el?

THRASO
…Cu care te-ai furişat pe urmă-afară?

THAIS
Aşa am vrut.

THRASO
Dă-mi pe Pamphila-napoi, de nu, ţi-o iau cu forţa,

CHREMES
Ah, să ţi-o dea! Atinge-o, numai, tu…!

GNATHO
Cui vorbeşti aşa? Tăcere!

THRASO
Tu ce vrei? Să n-ating ce este al meu?

CHREMES
Nemernice, al tău?

GNATHO
Ia seama,-ţi zic: nu ştii pe cine insulţi!

CHREMES
(către Gnatho)
Nu piei de-aici odată?
(Către Thraso.)
Visezi tu, oare, ce te-aşteaptă? De-ncepi vreun tărăboi, cumva,
Te fac să nu mai uiţi nici locul, nici ziua asta, nici pe mine!

GNATHO
Îţi plîng de milă că pe-un astfel de om ţi-l faci duşman de moarte!

CHREMES
Îţi crap în două capul dacă nu pleci acum!…

GNATHO
Ce spui tu, cîine?
Aşa să fie oare?

THRASO
Cine eşti tu? Ce vrei? Ce ai eu fata?

CHREMES
Vei şti. Întîi e cetăţeană…

THRASO
Ei, asta-i!

CHREMES
Din Atena…

THRASO
Ha!

CHREMES
Şi sora mea.

THRASO
Neobrăzare!

CHREMES
Deci, militare, te fereşte
S-o silniceşti cumva.
Eu, Thais, plec s-o aduc pe doica
Sophrona, să-i arăt dovada.

THRASO
Mă-mpiedici tu să mă ating
De bunul meu?

CHREMES
Ei, da, te-mpiedic.

GNATHO
Auzi? Deci e părtaş la furt.
Nu-ţi trebuie mai mult.

THRASO
Tu, Thais, ce zici?

THAIS
Răspundă-ți cine vrea.
(Iese.)

THRASO
Acum ce facem?

GNATHO
Să ne-ntoarcem. Iertare va veni să ceară
Ea singură.

THRASO
Crezi tu?

GNATHO
Sînt sigur. Ehei, femeile au toane:
Nu vor cînd vrei şi tu, iar dacă nu vrei, atunci doresc!

THRASO
Aşa

GNATHO
Dau drumul oastei?

THRASO
Cum ţi-e voia.

GNATHO
Hai, Sanga, lupta e sfîrşită!
Ca bun ostaş, adu-ţi aminte de casă şi bucătărie.

SANGA
De mult la oale-mi fuge gîndul.

GNATHO
Eşti bun băiat.

THRASO
Veniţi; oşteni!

ACTUL AL CINCILEA

S C E N A I
THAIS, PYTHIA

THAIS
N-ai să-ncetezi, nătîngo, cu vorbele-n doi peri?
„Eu ştiu… ba nu… a şters-o… mi-a spus… n-am fost de faţă…”
N-ai să-mi explici o dată mai limpede ce-a fost?
E-n zdrenţe haina fetei, ea plînge, nu vorbeşte,
De eunuc nici urmă. Ce s-a-ntîmplat? Răspunde!

PYTHIA
Ce să răspund? Se pare că nici un eunuc
Nu ar fi fost.

THAIS
Dar cine atunci?

PYTHIA
Chaerea.

THAIS
Care
Chaerea?

PYTHIA
Frăţiorul lui Phaedria mai mic.

THAIS
Ce spui tu, vrăjitoare?

P YTH IA
Doar ceea ce ştiu sigur!

THAIS
Ce căuta la mine? De ce-a venit?

PYTHIA
Nu ştiu;
Socot că-i era dragă Pamphila.

THAIS
Sînt pierdută,
Nefericita, dacă e-adevărat ce spui!
De-aceea plînge fata?

PYTHIA

Vai, cred!

THAIS
Crezi, ticăloaso?
Dar nu ţi-am dat poruncă, plecînd, să-i porţi de grijă?

PYTHIA
Ce vrei? Cu eunucul, cum spus-ai, am lăsat-o.

THAIS
Ah, ai pus lupul paznic la oaie! Mor de ciudă
C-astfel de mine soarta îşi bate joc!
(Zărindu-l pe Chaerea.)
Dar cine-i?

PYTHIA
Taci, taci, stăpînă dragă! Sîntem scăpate, iată:
L-avem în mîna noastră.

THAIS
Şi unde-i?

PYTHIA
Colo,-n stînga!
Îl vezi?

THAIS
Îl văd...

PYTHIA
Opreşte-l mai repede, Opreşte-l!

THAIS
Și să-i facem, proasto?

PYTHIA
Mă-ntrebi ce să îi faci?
Dar îl cunoşti, desigur, că-i un neruşinat
De cum îl vezi! Nu-ţi pare? Şi uite-l ce-ncrezut e!

S C E N A II
CHAEREA, THAIS, PYTHIA

CHAEREA
(aparte)
Mi-nchipui că şi mama şi tatăl lui Antipho
Erau anume-acasă şi, nevăzut de ei,
N-aş fi putut să intru. În timp ce aşteptam
În faţa uşii-nchise, un cunoscut zăresc
Cum vine chiar spre mine. Îndată-o iau la goană,
M-avînt într-o pustie străduţă, mai pe urmă alta şi

În alta: aşa, ca un smintit,
Am tot fugit să nu fiu cumva recunoscut,
Dar nu o văd pe Thais? Ba dînsa e. Ah, şovăi!
Ce-i de făcut?... Ce-mi pasă acum? Ce-mi poate face?

THAIS
*(*aparte)
La el să mergem.
(Către Chaerea.)
Salve, cinstite Dorus! Cică
Ai fi fugit; aşa e?

CHAEREA
Aşa.

THAIS
Şi-ţi pare bine?

CHAEREA
Nu.

THAIS
Crezi că ţi se uită pedeapsa?

CHAEREA
Iartă-mi fapta
Aceasta, şi la altă greşeală ia-mi viaţa.

THAIS
Nu ţi-a fost de mînia mea teamă?

CHAEREA
Nu.

THAIS
Atunci?

CHAEREA
(arătîndu-i pe Pythia)
De ea, c-o să se plîngă de mine, m-am temut.

THAIS
Dar ce-ai făcut?

CHAEREA
Aproape nimic.

PYTHIA
Nimic, infamul!
Nimic e pentru tine să necinsteşti o fată,
O cetăţeană?

CHAEREA

Sclavă, ca mine, o crezusem.

PYTHIA
Ca tine, sclavă! Meriţi să-ţi vîr oleacă mîna
Prin păr! Şi încă, monstrul, îşi bate joc de noi.

THAIS
Nu piei de-aici, nebuno?

PYTHIA
Şi pentru ce? N-ar fi
De loc o nedreptate să-ifac aşa, timarul,
Şi mai ales cînd zice el însuşi că ţi-e sclav!

THAIS
Să isprăvim cu asta. Mult te-ai purtat nedemn,
Chaerea; şi chiar dacă-s eu demnă de această
Ocară, tot nedemnă rămîne fapta ta.
Nici nu mai ştiu, pe Pollux! în ce anume fel
Să hotărăsc cu fata; aşa mi-ai încurcat,
Vai, planurile toate, căci nu pot la părinţi
S-o dau, cum se cuvine şi cum mă chibzuisem,
Ca să mi-i fac prieteni printr-o astfel de faptă.

CHAEREA
Dar, Thais, sper de astăzi cu ea să fiu prieten
Mereu. Adesea după o astfel de-ntîmplare
Pornită rău, se naşte o mare şi-ndelungă
Apropiere. Dacă vreun zeu a înlesnit-o?

THAIS
Eu zic la fel, pe Pollux! Şi tot aşa-nţeleg.

CHAEREA
Şi eu te rog. Şi crede că fapta-mi n-a ţintit
Ocara, ci iubirea m-a-mpins atîta.

THAIS
Ştiu,
Şi tocmai de aceea mă-ndemn să-ţi dau iertare.
Nu-s neînduplecată şi nici nepricepută
Să nu cunosc, Chaerea, puterea dragostei.

CHAEREA
Să mă trăsnească zeii de nu-mi eşti dragă, Thais!

PYTHIA
Stăpînă,-atunci, pe Pollux! fereşte-te de el!

CHAEREA
N-aş îndrăzni.

PYTHIA

În tine nu m-aş încrede.

THAIS
Taci!

CHAEREA
Acum, te rog din suflet, m-ajută-n dorul meu;
Doar ţie mă destăinui şi-n seama ta mă las:
Fii sprijinul meu, Thais, ajută-mă, te rog!
De nu mă-nsor cu fata aceasta, am să mor.

THAIS
Şi tatăl tău?...

CHAEREA
Sînt sigur c-o să primescă, numai
Să fie cetăţeană.

THAIS
O clipă dacă vrei
Să mai aştepţi, căci vine şi fratele copilei.
S-a dus să cheme doica aici, care-a crescut-o.
Rămîi, să fii de faţă cînd o va recunoaşte.

CHAEREA
Rămîn cu drag.

THAIS
Dar ce zici, decît să stăm la uşă,
Nu-i aşteptăm mai bine în casă, pînă vin?

CHAEREA
Ba o doresc din suflet.

PYTHIA
Vai, vai, ce faci, stăpînă?!

THAIS
Dar ce vrei?

PYTHIA
Auzi vorbă! Cutezi să-l chemi în casă
Chiar după fapta-aceea?

THAIS
Şi de ce nu?

PYTHIA
Ia seama:
Ne joacă altă festă.

THAIS

Fii bună şi mai taci!

PYTHIA
Nu te-ai convins, îmi pare, că-i un neruşinat.

CHAEREA
Nu fac nimic, n-ai teamă.

PYTHIA
Te cred: nimic, Chaerea,
Cînd n-ai nimic în pază!

CHAEREA
Hai, Pythia, atunci
Păzeşte-mă tu însăţi.

PYTHIA
Nu ţin să te păzesc,
Nici nu ţi-aş da-n păstrare ceva. Să piei de-aici!

THAIS
Dar uite: se întoarce fratele fetei**.**

CHAEREA
Haidem
Degrabă-n casă, Thais; să nu mă vadă-n stradă
Cu straiul meu.

THAIS
Dar ce e? Ţi-o fi cumva ruşine?

CHAEREA
Mult.

PYTHIA
Mult! Ce fată mare!

THAIS
Mai, intră, te urmez.
Tu, Pythia, aşteaptă-l şi adu-ni-l pe Chremes.

S C E N A III

PYTHIA, apoi CHREMES, SOPHRONA

PYTHIA
Ei? Ce-mi scorneşte mintea acum? În ce fel, oare,
Să pedepsesc mişelul ce ne-a făcut să-l credem
Pe-acesta ce nu este?

CHREMES
(Sophronei)

Hai, doică, mai zoreşte
Un pic.

SOPHRONA
Zoresc.

CHREMES
Dar văd că nu prea ai spor la mers.

PYTHIA
Ai şi dat la iveală dovezile?

CHREMES
Pe toate.

PYTHIA
Şi ce-a zis? Le cunoaşte bătrîna?

CHREMES
Fără greş.

PYTHIA
Mă bucur mult, căci fetei atîta grijă-i port!
Intraţi; de multă vreme stăpîna mea v-aşteaptă.
(Singură.)
Dar iată-l pe cinstitul de Parmeno, ce-n tihnă,
Ce liniştit se plimbă! Ah, să mă ierte zeii!
Chiar astăzi trag nădejde să-i dau un pic de furcă.
Întîi recunoştinţa copilei să-mi asigur;
Pe urmă-i dau de lucru acestui ticălos.

SCENA IV
PARMENO, apoi PYTHIA

Mă-ntorc să văd ce face Chaerea-n casa asta.
De şi-a-mplinit tot planul cu bine,-atunci, pe zei!
Ce laude frumoase pe Parmeno l-aşteaptă!
Căci nu i-am fost doar sprijin în treburi de iubire,
Ce,-n tot, de-o curtezană avidă depindeau,
Ci-n palmă o fecioară, iubită lui, i-am pus,
Cu nici o osteneală sau cheltuieli, şi-aici
Stă cel mai mare merit din cîte am avut.
Şi i-am mai dat prilejul băiatului să afle
Şi firea şi purtarea acestor creaturi:
Din vreme să le ştie, mereu să le urască.
Cînd le-ntîlneşti afară, nimic nu vezi pe lume
Nici mai gătit ca ele, nici mai firesc; şi fac
Pe gingaşele masa cînd iau cu vreun ibovnic.
Dar să le vezi murdare, calice, nesătule,
Aşa cum sînt, acasă, cu cîtă lăcomie
Uscata pîine-o moaie în sosul din ajun…
Îl ocroteşti pe tînăr de-i spui acestea toate.

PYTHIA
(care a intrat mai înainte, aparte)
Mişelule, plăti-vei şi fapta, şi ce spui;
N-ai să mai rîzi vreodată de noi nepedepsit!
(Tare, prefăcîndu-se cu nu-l vede.)
O, zei! Ce faptă monstruoasă! Nefericit, sărman băiat!
Şi Parmeno e vinovatul c-aici l-aduse!
PARMENO
(aparte)
Ce să fie?!

PYTHIA
(ca mai sus)
Ca să nu văd, căci, vai! mi-e milă de dînsul, am fugit afară
Cumplit exemplu vor să deie, şi-s neclintiţi.

PARMENO
(încet)
O, Iupiter!
Ce s-a-ntîmplat? Pierdut sînt oare! S-o-ntreb.
(Tare.)
Ce-i, Pythia? Ce spui? Cu cine vor să dea exemplu?

PYTHIA
Miselule, mai şi întrebi?!
Vrînd să ne-nşeli, pe noi, pierdut-ai pe-acel sărman băiat pe care
Drept eunuc l-închipuiseşi.

PARMENO
Cum? Ce s-a întîmplat? Vorbeşte!

PYTHIA
Să-ţi spun: ştii tu că fata dată azi Thaisei e cetăţeană,
Şi al ei frate este unul dintre mai-marii din oraş?

PARMENO
Habar nu am.

PYTHIA
Aşa e, totuşi. Acel mişel a necinstit-o,
Şi fratele aflînd de asta, cum e amarnic la mînie…

PARMENO
Ce i-a făcut?

PYTHIA
…De prima data aşa ţi l-a legat, burduf.

PARMENO
Vai, l-a legat?

PYTHIA

Cum spun, cu toate că Thais, îl ruga să-l ierte.

PARMENO
Se poate?!

PYTHIA
Încă vrea să-i deie pedeapsa pentru adulter,
Ceea ce n-am văzut vreodată şi nici nu vreau să văd..

PARMENO
Cutează
Chiar într-atîta?

PYTHIA
Într-atîta?

PARMENO
Ce, nu-i prea mare îndrăzneala?
A fost învinuit vreodată de adulter bărbatul prins
La curtezane-acasă?

PYTHIA
Nu ştiu.

PARMENO
Că nu ştii, Pythia, îţi spun
Şi îţi răsspun că-acela-i fiul stăpînului meu…

PYTHIA
Vai de mine!
Chiar el..
PARMENO
…Şi Thais să nu rabde să i se facă nici un rău.
Dar ce, să nu mă duc eu însumi acolo?

PYTHIA
Parmeno, ia seama:
Nu ştiu dacă-l ajuţi, şi astfel te pierzi tu însuţi; ei sînt siguri
Că tu ai pus la cale totul.

PARMENO
Ce să mă fac, sărman de mine?
Şi cum să mă descurc?… Dar, iată, s-a-ntors bătrînul de la ţară.
Să-i spun, sau nu? Să-i spun, pe Hercle, deşi de mine-are să fie
Destul de rău! Dar se cuvine să-şi scape fiul.

PYTHIA
Ai dreptate.
Eu inţru-aici. Tu povesteşte-i de-a fir-a-păr ce s-a-ntîmplat.

S C E N A V

DEMEA (sau LACHES), PARMENO

DEMEA
Grozav e că am casa de ţară-aici, pe-aproape.
Căci nu mă plictiseşte nici cîmpul, nici oraşul.
Cînd nu-mi place-ntr-o parte, mă mut în ceealaltă.
Dar nu e sclavul nostru acela? Ba chiar el.
Ce-i Parmeno, pe cine aştepţi în faţa uşii?

PARMENO
Ah, cine e? Mă bucur că te-ai întors cu bine!

DEMEA
Pe cine-aştepţi?

P A R M E N O
Vai! Teama îmi leagă limba.

DEMEA
Ei,
Ce este? De ce tremuri! Şi ce-i pe-aici? Vorbeşte!

PARMENO
În primul rînd, stăpîne, să fii încredinţat
Că-n cele petrecute eu n-am nici un amestec.

DEMEA
Dar ce e?

PARMENO
Ai dreptate să-ntrebi cînd nu ţi-am spus
Nimic. Fiul cel mare al tău i-a cumpărat
Un eunuc acestei fiinţe.

DEMEA
Cui?

PARMENO
Thaisei.

DEMEA
A *cumpărat*! Vai! Preţul? Cît?

PARMENO
Douăzeci de mine.

DEMEA
Vai!

PARMENO
Şi de-o cîntăreaţă s-a-ndrăgostit cel mic.

DEMEA

Îndrăgostit? Cum? Ştie ce este-o curtezană*?*
Dar s-a întors acasă? Necaz după necaz!

PARMENO
Nu mă privi, stăpîne: nu eu l-am sfătuit.

DE MEA
Să nu-mi vorbeşti de tine! De-oi mai trăi, năpîrcă,
Am să te… Dar acuma, dă-o drumul, spune tot.

PARMENO
A fost condus la Thais în chip de eunuc.

DEMEA
De eunuc?

PARMENO
Da. Şi-apoi, ca prins în adulter,
Au pus pe dînsul mîna şi l-au legat.

DEMEA
Ah, mor!

PARMENO
Vezi ce-ndrăzneţe-s nişte femei!

DEMEA
Şi n-a rămas
Nici o nenorocire pe care ai uitat
Să mi-o arăți?

PARMENO
Nici una.

DEMEA
Ce-aştept de nu dau buzna?
(Intră la Thais.)

PARMENO
(singur)
Nu mă-ndoiesc că toate acestea rău mi-or prinde;
Dar nu puteam în alt fel să fac. Mă bucur numai
Că dumnealor, prin mine, le-o prinde şi mai rău;
De mult bătrînul cată prilejul să le deie
O lecţie pe cinste; şi, iată, l-a găsit!

S C E N A VI
PYTHIA, PARMENO

PYTHIA
(ieşind de la Thais, aparte)

Pe Pollux jur că niciodată n-am petrecut mai mult ca astăzi,
Cînd l-am văzut dînd buzna-n casă, cuprins de spaimă, pe bătrîn!
Doar eu ştiam de ce se teme şi singură m-am veselit.

PARMENO
(aparte)
Dar asta ce mai e?

PYTHIA
(aparte)
Şi-acum am ieşit cu Parmeno la vorbă.
Dar unde poate fi?

PARMENO
(Idem)
Pe mine mă cată.

PYTHIA
(idem)
Uite-l. Să m-apropii.
(Izbucneşte în rîs.)

PARMENO
Ei, ce e? Ce mai vrei, smintito? De ce rîzi?
(Pythia rîde şi mai tare.)
Iar începi?

PYTHIA
Mă-nnăbuş
Rîzînd pe seama ta, sărmane!

PARMENO
Dar pentru ce?

PYTHIA
Mai şi întrebi?
N-am mai văzut şi, jur pe Pollux, n-am să mai văd alt prost ca tine!
De-aş fi eu meşteră să-nşirui ce-am petrecut pe seama ta
Şi te crezusem de ispravă, om care simte ce-i vorbeşti.
Ce? Trebuia să dai crezare poveştii mele dintr-o dată?
Şi cugetai că nu ajunge ticăloşia ce-o făcuseşi
Cu tînărul, de-a fost nevoie să-l dai lui taică-su-n vileag?
Gîndeşti cum s-a simţit băiatul cînd şi bătrînul l-a văzut
Împodobit cu straiu-acela? Ei bine, ştii că eşti pierdut?

PARMENO
Ce spui, netrebnico, acolo?
Minciună-a fost? Şi tot mai rîzi?
Plăcere-i face, ticăloaso, să îţi baţi joc de noi?

PYTHIA
O, mult!

PARMENO
Rău o să-ţi pară.

PYTHIA
Nu mai spune!

PARMENO
Pe Hercle, ţi-o plătesc!

PYTHIA
Te cred!
Eşti, totuşi, mulţumit pe ziua de azi, şi poate că mă ierţi.
Tu, însă, c-ai împins la rele pe-acel bezmetic, vei mînca
O scărmăneală bună, tocmai ca să dea astfel un exemplu.

PARMENO
S-a zis cu mine!

PYTHIA
E răsplata pentru credinţa ta! M-am dus.

PARMENO
Vai, am căzut chiar cu în cursă, ca şoarecele, şi-s pierdut.

S C E N A VII
GNATHO, THRASO, PARMENO

GNATHO
Şi-acuma? Ce nădejdi, ce planuri aici ne-aduc? Ce gînd ai, Thraso?

THRASO
Eu? Vreau să mă întorc la Thais, să fac ce-mi porunceşte.

GNATHO
Cum?!

THRASO
Dar ce, nu s-a supus şi Hercul Omphalei[24]?

GNATHO
Ah, exemplu-mi place!
(Aparte)
Vedea-te-aş alintat pe creştet, cît mai degrabă, cu sandaua!
(Tare.)
Dar, iată, se deschide uşa.

THRASO
Ce zici de asta? Văd pe unul
Pe care încă nu-l văzusem. De ce cu-atîta grabă iese?

---

24 Pentru că ucisese pe oaspetele său, Iftios, din ordinul lui Zeus, Hercule fu vîndut ca sclav Omphalei, regina Lydiei. Aceasta-t ţinu în robie timp de trei ani şi-l supuse la multe umilinţe. Hercule trebuia, să umble îmbrăcat în straie de femeie, să ţească şi să toarcă alături de sclave. Regina îi arunca vorbe de ocară, îmbrăcată în blana lui de leu. Hercule răbda toate jignirile.

S C E N A VIII

CHAEREA, PARMENO, GNATHO, THRASO

CHAEREA
O, dragii mei, să fie oare vreun om mai fericit ca mine?
Pe Hercle, nimeni! Zeii înşişi m-au sprijinit acum din toată
Puterea lor; într-o clipită m-au copleşit de fericire!

PARMENO
(aparte)
De ce se bucură?

CHAEREA
O, dragul meu Parmeno, împlinitorul,
Izvor al fericirii mele! Ştii tu cît sînt de fericit?
Ştii că Pamphila-i cetăţeană?

PARMENO
Am auzit.

CHAEREA
Că-a mea va fi?

PARMENO
Sînt încîntat!

GNATHO
(către Thraso)
Auzi ce spune?

CHAEREA
Şi-apoi de Phaedria mă bucur
Că-şi află liniştea-n iubire: o casă-acum cu toţii sîntem;
S-a pus sub ocrotirea tatii chiar Thais: cu clienţi[25] cu tot
Ne aparţine nouă.

PARMENO
Este, deci, a lui Phaedria?

CHAEREA
Nici vorbă!

PARMENO
Şi înc-o bucurie: iată-l pe militar zvîrlit afară.

CHAEREA
Mergi după frate-meu oriunde, du-i vestea!

PARMENO

---

25 În antichitatea romană, clienţii erau plebei fără dreptul depline, dependenţi de patronii lor.

Poate-o fi acasă.
(iese.)

THRASO
Mai e vreo îndoială, Gnatho, că sînt pierdut fără speranţă?

GNATHO
Nici o-ndoială, cred.

CHAEREA
Pe cine să-l pomenesc întîi, să-l laud?
Pe el, care mi-a dat ideea? Pe mine, care-am îndrăznit?
Sau mai degrabă pe Fortuna[26], care-a condus maestru totul,
Sfîrşind doar într-o zi cu bine atît de însemnate lucruri?
Sau poate-nţelepciunea tatii, şi bunătatea-i? Iupiter,
O, fă să dăinuie-acest bine!

S C E N A IX

PHAEDRIA, CHAEREA, THRASO, GNATHO

PHAEDRIA
(intrînd, aparte)
O, zei! De necrezut îmi pare
Ce mi-a spus Parmeno acuma! Dar unde-i frate-meu?

CHAEREA
Aici!

PHAEDRIA
Sînt fericit!

CHAEREA
O cred. Dar, frate, pe Thais cel mai mult se cade
Să o iubim; în casa noastră ca ne aduse bucuria.

PHAEDRIA
Mi-o lauzi mie?

THRASO
(aparte)
Tot mai dragă îmi e de cînd mă tem c-aş pierde-o!
În tine mi-e speranţa, Gnatho!

GNATO
Ce vrei să fac?

THRASO
Prin rugăminți,
Sau pentru bani, *să* mă mai bucur de-a Thaisei bunăvoinţă.

GNATO

---

26 Romanii zeificau unele noţiuni abstracte, pe care le personificau ; *Fortuna* era Soarta.

E greu.

THRASO
Tu eşti dibaci „ştiu bine. Cînd vrei – şi izbuteşti. De-o scoţi
La capăt cum mi-e voia, cere-mi orice pofteşti, şi-ţi dau pe loc.

GNATHO
E sigur?

THRASO
Sigur, sigur!

GNATHO
Dacă voi izbuti: că eşti sau nu
De față, casa-mi ţii deschisă; şi să m-aştepte-un loc la masă
Mereu.

THRASO
Vor fi, îţi dau cuvîntul!

GNATHO
La treabă deci!

PHAEDRIA
Pe cine-aud?
A, Thraso!

THRASO
Te salut!

PHAEDRIA
Pesemne că n-ai habar ce s-a-ntîmplat
Pe-aici.

THRASO
Ba da.

PHAEDRIA
Şi cum se face că iar te mai arăţi?…

THRASO
Mă bizui
Pe tine…

PHAEDRIA
Ştii cum să te bizui? Ah, militarule,-ţi declar
Că dacă te mai prind în piaţă de-acum, oricît vei spune: „Caut
Pe cineva; pe-aici mi-e calea”, eşti mort!

GNATHO
Ah, nu e bine-aşa!

PHAEDRIA

Am zis…

GNATHO
Dar nu te cunoscusem atît de crud.

PHAEDRIA
…Şi-aşa rămîne!

GNATHO
O vorbă vreau să-ţi spun: m-ascultă.
Apoi tu hotărăşti precum
Pofteşti.

CHAEREA
Să auzim.

GNATHO
Hai, Thraso, îndepărtează-te puţin.
În primul rînd, un singur lucru în minte-aş vrea, să vă rămînă:
Că tot ce fac aici e numai și numai în folosul meu.
Ci dacă v-ar servi şi vouă, şi nu primiţi, e o prostie!

PHAEDRIA
Hai, spune, ce-i?

GNATHO
Zic să-l îngădui pe Thraso ca rival.

PHAEDRIA
Ce face?!

CHAEREA
Rival?…

GNATHO
Gîndeşte-te. Pe Hercle! Îţi place, Phaedria, cu dînsa
Trai larg să duci (şi adevăru-i că după pofta inimii
Trăieşti), şi Thais e silită de pe la alţii să primească
Tot ce iubirea ta o costă; iar tu n-ai cum să-i răsplăteşti.
Ori pentru asta nimeni nu e mai de folos, mai nimerit.
Întîi că e bogat, şi mînă ca el mai largă n-are nimeni.
E un năuc, un prost, o vită ce sforăie şi zi, şi noapte;
Să nu te temi c-o să-l iubească. Şi-apoi îl dai cînd vrei afară.

PHAEDRIA
Ce facem?

GNATHO
Şi… să ştii, e lucrul cel mai de seamă, după mine:
Pe nicăieri nu se petrece mai de minune ca la el.

CHAEREA
Nu cred să n-avem trebuinţă de omul ăsta.

PHAEDRIA
O, desigur!

GNATHO
Şi bine vă gîndiţi. Pe mine vă rog din suflet să mă luaţi
Părtaş cu voi: de multă vreme pe lîngă el mă-nvîrt.

PHAEDRIA
Te luăm.

CHAEREA
Chiar cu plăcere.

GNATHO
Pentru asta, Chaerea, Phaedria, pe mînă
Vi-l dau, tocaţi-l şi petreceţi pe banii lui.

CHAEREA
Fii liniştit.

PHAEDRIA
O merită.

GNATHO
Acuma, Thraso, poţi să te-apropii.

THRASO
Ei, cum stăm?

GNATHO
Cum? Ei habar n-aveau de tine. Dar cînd le-am arătat cum eşti,
Ce fapte-ai săvîrşit în viaţă, ce însuşiri ai, fără seamăn,
Am izbutit.

THRASO
Oh, foarte bine! Voi şti să-ţi mulţumesc din plin.
Nu mi s-a întîmplat vreodată să nu mă fac iubit de toţi.

GNATHO
Nu v-am spus eu că-ascunde-a-ntregii Atene eleganţa-n el?

PHAEDRIA
Nimic nu uiţi. Ieşiţi pe-acolo.

CÎNTĂREŢUL DIN FLAUT
Cu bine, şi aplaudaţi.